

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSRE:
4-naposos post. sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási ára 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1906.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, szeptember 12.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezéreltek: Az automobil-omnibusz.**
- Fizetnünk kell Kassáért!**
- Goluchovszki bukása.**
- Nagy tisztviselőgyűlés Aradon.**
- A lahid — és a nagy katonai temetés.**
- Meggyalánták az Árpád-szobrot.**
- Tizenégy éves alkassító.**
- Sztrájk és népgyűlés a papirgyári szoren-**
- cséltlenség miatt.**
- Beteg színészek.**
- A korcsma-adósság.**
- A sádelce-i vérengzés.**
- Szervezkednek az Iparosok.**
- Felsőbb leányiskola Aradon.**
- Meggyilkolt községi irnok.**
- Félpolozott illiomtípró.**
- Megtagadott aradi cégjegyzés.**
- Akit anarkistának néznek.**
- Öt korona naponta.**
- Kégyilkos hajósmunkás.**
- Egy tarka kutya póré.**
- Tárca: Szűcs Teresi esküvője. Irta: Somló E.**
- Csarnok: Extasis. Irta: Fehér Judit.**

Az automobil-omnibusz.

Arad, szeptember 11

Az aradi közúti forgalom régen vadjudó ügyében végre történt valami. A közgyűlés határozatából az automobil-omnibuszokra kiírták a pályázatot és a beérkezett ajánlatokat megbírálták s így nincs kizárva, hogy az ügy a megvalósulás stádiumába jut. Sajnos, hogy nekünk, a mikor a közlekedést javítani akarjuk, százszázalékos befektetést kell megkockáztatnunk; bele kell menni olyan üzletekbe,

amelyeknek kezelése és fentartása ki tudja, meg fogja-e hozni a várt eredményt? Ámde a mikor évek óta hiába és eredménytelenül próbálkoztunk meg azzal, hogy a lovasutattal tisztességes alkut kössünk és a mikor láttuk azt, hogy a város közönségének jóindulata, becsületes szándéka mind hajótörést szenved a saját érdekeinek szolgálatába süllyedt társaság macacsságán: akkor nem bánjuk azt sem, ha anyagi áldozatok árán kell a lovasutat lehetetlenné tenni. E szempontból feltétlenül helyesnek tartjuk, hogy a város közönsége egy konkurrens vállalat létesítésével ösztökélni akarja a lovasutat arra, hogy járműveit alakítsa át modern üzemre.

A miként helyesejűk az automobil beszerzésének eszméjét, époly mértékben al kell azonban itélni azt a könnyelműséget, azt a felületlen nemtörődömséget, a melylyel a város ebben a dologban eljár. Teljesen jellegzetes és a torony alatti gazdálkodáshoz méltó az az eljárás, amelynek csak egy alany láthatja kárát — és ez a közönség. A mikor-mindenféle haszontalan új adó behozatala céljából, vagy valamilyen kongresszusokon való részvétel érdekében teendő „tanulmányut” címén ezeket költötték el tisztviselőink, akkor méltán hangoztattuk, hogy mind ennek sem célja, sem értelme nincs. Az automobilok beszerzése ügyénél azonban elvártuk volna, hogy egy kissé körülnézzenek a világban, hogy átiratokban vagy személyesen adatokért folyamodjanak olyan városokhoz, a hol automobil-közlekedés van: szóval, hogy

körütekintően készítsék elő ezt a fontos ügyet.

Ennek ellenében azt tapasztaltuk, hogy előleges számvetés nélkül, minden tanulmány hijával pályázatot írtak ki erre a kétszáz ezer koronás üzletre, a sok közül kiválasztottak egyet és ime, ezzel be is végezték tevékenységüket. Azt, hogy az efajta közlekedés megfelel-e a nagyvárosok igényeinek, hogy várhatjuk-e tőle a forgalom emelkedését és hogy milyen nagyok az üzemeltetési költségek: mindezt nem bolygatta senki. A szakbizottság előadója a város főmérnöke volt, a kinek annyi technikai szakképzettsége van az automobil-ügyek modern tudományában, mint akár ama bizonyos hajdunak a harangöntés terén. Már most hogy is várhattuk volna azt, hogy ilyen körülmények között egy, a kérdés minden részét felölelő műszaki előterjesztést kapjunk? Hiszen egy egész külön szaktudományt képez ma a motor- és automobil-építés ügye és hosszú évek tapasztalata kell ahhoz, hogy a szakember is pusztán számbeli adatok alapján magának tiszta képet alkothasson a dologban. De mit törődnek mindezzel Aradon?

A városi gazdálkodásnak annyi súlyos bűne, annyi kiköszörülhetetlen tévelygése van, annyi indokolatlan terhet nyomott már a polgárság vállaira, hogy ma kettőzötten éber figyelemmel és — ha kell — kiméretlen ridegséggel kell őrt állanunk mindannyiszor, a mikor azt látjuk, hogy évtizedekre kiható gazdasági ügyeket miként intéznek a városházán és amikor azt

Szűcs Teresi esküvője.

Irta: Somló Erzsébet.

Ugyancsak megeredt a nyelvük „a jó szomszédok”-nak, mikor Szűcs Teresi férjhezmeneteléről került szóba. Jól megszapulták szegénységet. Jah! már ez így szokás a jó világban, valahányszor születik, férjhez megy, vagy meghal valaki, ha t. i. ezen időközben békében hagyják.

— No, látjátok — mondja a csipős nyelvű Zsuzsa néni — addig-addig iparkodott a Szűcs Teresi, addig kellemesztette magát „az urak” előtt, míg mégis csak, ha nehezen is, de elérte a célját és fölcsapott magának „egy valószínűs urát”, ki el is vőszli feleségül.

— Az ám, de csak a pézió, felelé a másik, a komámasszony; de hogy is vőnné az el, ha nem tünna, hogy mennyi piz van a láda fölőkjába! A testvértugát, azt az árva, ártatlan fehércecselődöt bezzeg odatuszkolta egy paraszthoz, — hát, mert magának tartogatta „az urát.” Van annak megéhe’ való esze. No, de várjunk csak türelemmel, majd meglátjuk, meddig tart ez a csuda nagy bolondság és mi lösz a vége. Mivelhogy jó vége sehogyse lehet. Nem illik lelkeim parasztlaszony „urnak” a házába, az már szent igaz.

— Az a! oszt’ azt is mondják, — vágja közbe a harmadik, — hogy most már ura-

sau fog járni. Letöszli a paraszti gonyát. Hogyis ne!

Nem is illenek az „ur” feleséginek határozatos keményített, huzott parasztszoknyába és baboszómmü selyemkendővel hátrakötött fejjel járni. Szűk, tunikos szoknya, mög tollas kalap, a’ köll a lelkem-adtának.

Igy biztatták egymást a jószívű szomszédok. Hiába! szemé szurt nekik Szűcs Teresi szerencséseje, hogy született paraszt létére „ur” vezeti az oltár elébe.

Szűcs Bálint özvegye, Szűcs Teresi házában nagy volt a sürgés forgás. Készülődtek nagyban a lagzira. Süttették a sok jó borsos és édes kalácsot, készítették a sok izletes, kövér pecsenyét, jó borokat. Nagy nap is volt ez. Ma esküszik örök hűséget a ténaszony, mert most már így kellett titulálni, mivel baranyai Baranyos Sándornak, a község segédjegyzőjének lesz hites felesége.

Szép asszony volt ez a Szűcs Teresi. Haja fekete, mint a korom, két-bogár szeme meg úgy csillogott, mint az esti csillag.

Aztán kikapos is volt a lelkem-adta. Nem hunyta biz’ a be azt a két ide-oda csábító, ka csingató szemét, ha egy-egy legényt észrevett. Meg nem is volt olyan nagyon válogató. De — feleségül mégis csak egy urhoz akart menni.

Ma a menyegzője napján még is nagyon

szomorúnak látszott. Eszébe jutott az ő megboldogult jó ura, kinek mind a jómódot, gazdagságot köszönheti, ki egész életében olyan csudás is volt hozzá, ki úgy bánt vele, mint a kezes báránnyal. És most mégis leteszi becsületes nevét és főváitja egy másikéval, aki, ki tudja, megbecsüli-e őt és szereti-e majd úgy, mint a jó Bálint. Gondolta, kimegy a temetőbe és mekéri, hogy ne nehezteljen hűtlensége miatt. De mikor olyan nagyon árvának érzi magát ebben a nagy házban így egyes egyedül. Istenem, hát ember kell a házban, ahol annyi a jószág, a gazdaság és minden egyéb kezelni való holmi. Hisz megfordulna a jó gazda sírjában, ha látná a mai hideg virsasztot.

A mikép gondolta, úgy is tette. Kiment a temetőbe. Kivitte a megboldogult kedverc virágait és odatette sírjára. Elmádkozott három miatyánkot lelkiüdvösségeért és így megkönynyebülve tért haza.

Mikor hazaérkezett, letette fekete gyászos fejkendőjét, odaállott aranyrámás tükre elé és csinosította magát. Végigfésülte koromfekete haját, odaillesztgette szép fityuláját. Rávette legszebb fekete selyemzoknyáját, hosszú rojtos selyem nyakraváló kendőjét és most már így várta jövendőbelijét — az urát.

Behívta keresztanyját, a jó Örszö néni, forgóldott előtte és kérdezte:

— Jaj lelkem, körösztyenám, ugy-e tetszem majd a vőlegényemnek? Ugy-e és bell-lek ur feleséginek?

tapasztaljuk, hogy a közönség érdekei még mindig nincsenek megóva kellően. Mielőtt a város magát kiszolgáltatná egy pusztán magánérdekeit tekintő vállalatnak, mielőtt zsákmányul odadobná magát egy külföldi iparvállalatnak: úgy hisszük, szükség lett volna egy kis elővigyázatra, egy kis figyelemre. Ha már eddig tudtunk várni, ne hamarkodjunk el a dolgot. Mérlegeljük gondosan, hogy milyen előnyökkel kecsegtet az új vállalat, vessünk számot azzal, hogy ha egyszer már megvettük az automobilo- kat, akkor hiában fogunk sopánkodni. A város közönségének gondos lelkiismeretes- séggel kell pótolnia mindazt, a mit az arra kötelelességszerűen hivatottak fitymál- va figyelmen kívül hagynak.

Mi úgy tudjuk, hogy a város még nem kötötte le magát, még van idő arra, hogy tapasztalatokat és adatokat gyűjt- sünk és mindezek után oly módon léte- sítsük a vállalatot, mint ahogy az érde- keinknek legjobban megfelel. Formai hi- bák miatt nem szabad kizárni a verseny- ből olyan világhírű vállalatokat, mint a Deimler, De Dion Bouton, Noe Boyer, Societé Automobiles Delahaye, stb. A vá- rost nem köti a pályázat, tessék kérde- zősködni minden egyes gyárnál, hogy ed- dig hova szállítottak ilyen automobil-om- nibuszokat? Ott azután be lehet szerezni az adatokat arra nézve, hogy melyik gyártmány volt a legjobb, s melyik fe- lelt meg legjobban a gazdasági és tekni- kai követelményeknek? Mindezt egy kis jóakarattal egy héten belül meg lehet csinálni és ha ez megvan, akkor érdem- legesen el lehet bírálni azt a kérdést, hogy melyik vállalatnak adjuk oda a szállítást, avagy hogy az automobil-üze- met ne helyettesítsük-e mással? Szóval széleskörű és alapos előtanulmányok után kaphatunk csak világos képet, melynek alapján a magunk érdekeit kellőleg meg- óvhatjuk.

Végre is joga van a polgárságnak be- letekinteni a saját ügyeibe. És nem kell mindig néma hallgatással tűrni azt, hogy mások kovácsolják a láncot, melyeknek súlyát a polgárság érzi meg csupán. Nem szabad megengedni azt, hogy a polgárság

keserves filléreiből százezreket dobáljanak ki azok, akik a közvagyon megőrzésére vannak hivatva. A kezes bárány — a közön- ség — megunta már, hogy gazdasági lé- telével és megélhetésével türelmi játékot játszanak a torony bölcs urai!

Fizetnünk kell Kassáért! Több katona, több pénz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 11.

Gondosan titkolta a kormány, hogy neve- zetes vívmányt eszközölt ki az uralkodó ial. A legutolsó pillanatig takargatta a császári megle- petést, amelyen bengáli tüzet gyújtott a kassai honvédszobor felavatási ünnepén a közös had- sereg legfőbb hadurának. Az eseményt bűn vol- na kicsinyleni, jelentőségében leszállítani. Csak darabotkomisszág képes erre ráfogni, hogy for- mal dolog, amelynek nincs kibatása a nemzet életére és jövődjére.

A kormány az uralkodóval megértette, hogy amikor ez a nemzet a negyvennyolcas szabad- ságharc névtelen hőseinek emlékét koszoruzza, nem tüntet az uralkodó ellen. A szép aktusnak, amelynél a közös hadsereg generálisai is letet- ték bámulatuknak és csodálatuknak virágos füzérét a mi hőseink szobrára, mégis ára van. Nagy ára van.

Napokkal ezelőtt, amikor *Wekerle* Sándor a császárvárosban járt; jelentették, hogy a kése- delemnek, amely a delegációk összehívásában bekövetkezett, egyik jelentős oka, hogy a közös költségvetések, különösen a *hadügyi budget* még nem készült el. A közös hadügyminiszter nagy étvágyát nem lohasztotta a két esztendő, amely alatt se pénzt, se ujoncot nem kapott. Hogy az új kormány megadta a két évi ujoncot s az el- maradt esztendők költségvetését is megszavaz- tatta, az erőre kapott moloch megint *több kato- nát* s a több katonának megfelelő *több pénzt* kíván.

A magyar kormány katonai tagja, *Jekel- falussy* honvédelmi miniszter a létszám emelés eszméjét az *első pillanattól fogva helyeselt*, de a tanácskozások folyamán kiemelte, hogy ő csak a katonai szempontot, a véderő erejének szem- pontját nézi. Hosszas viták után a magyar kor-

mány is *hozzájárult* ugyan a fölemeléshez, de a fölemelés mértékét, amelyet a közös kormány kért, bizonyos tételekben *leszállította*.

A legközelebbi delegáció tagjaira nehéz fel- adat vár. Ismét nem szabad bántanok — leg- feljebb szavakkal, de tettekkel nem — a közös intézményeket, a básiyát, amely a magyar nem- zet önállóságának kifejezésére jutását konokul meggátolja, sőt meg kell szavazniok a kért lét- számemelést és az ettől elválaszthatatlan költ- ségtöbbletet.

Ez az ára a koncesszióknak, amelyet a kas- sai szoborfelpezés alkalmából tett a közös had- sereg a halott hőseknek. A krónikás szinte meg- követelte, hogy beszámoljunk róla, ha mindjárt borus felhőt vet a lefolyt ünnepség derűs ég- boltozatára is. Sajnáljuk, hogy ezért az aktusért fizetnünk kellett az osztráknak; az se vigasz- taló, hogy a több követelés akkor sem maradt volna el, ha a kormány nem eszközli ki a kö- zös hadsereg hódolását a kassai honvédek em- léke előtt.

Goluchovszki bukása. Burián is távozik.

(Változások a diplomáciában.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 11.

Tavasz óta a sajtóban időközönként felme- rült *Goluchovszki* Agenor gróf közös külügy- miniszter bukásának híre, sajnos azonban, mindaddig komoly alap nélkül. Most ismét elő- került a magyar fülnek oly kedves szenzáció, hogy a szépszakállu Agenor végre bucsut mond a diplomáciának, amely neki igazán vajmi ke- vés babért termelt. Ezuttal *berlini* forrás az, amely a kancellár menesztését közli, s remél- hetőleg értesülése hiteles.

Mert *Goluchovszki* kétségtelenül megérett már a nyugdíjra. Különösen a magyar nemzet az, amely múltán követelte eddigelő is a kül- ügyminiszter távozását s ennek bekövetkezése csak elégtételül szolgálhat nekünk. *Goluchow- szki*, az örök intrikus, a diplomáciai baklövá- sek atyámestere, megérdemli sorsát s legfő- lebb csupán azt fájlatthatjuk, hogy már ré- gebben nem szabadították őt meg terhes hiva- talától.

Ezzel — ha *Goluchovszki* penzionálását il- letékes helyen megerősítik — ismét előtérbe

Hej, mégis csak más lehet az, uri asszony- nak lehetni. A parasztnak még sincs becsé a világ előtt. Ugy-e, hogy igazam van, édös kő- rösztanyám?

Most kinyílt az ajtó és ki lépett be, ki nem? Eletnagyságos, valóságban az igazi vő- legény, baranyai Baranyay Sándor ur, a köz- ségi segédjegyző. Tetőtől-talpig parádésban. Ci- linder a fején, lakkcipőben, ujdonat új fekete öltönyben. De tetszett is Tercsinek a magas szál férfi. Így még széleszorta szebbnek láta, mint hétköznapon. Nyakába is ugrott és csak úgy jó paraszt módra jól össze-vissza csókolta. Ez pedig, csak olyan hidegen, utasan tűrte, tűrte a tüzes menyecske csókjait.

— Hat nem szeret mán kelmed, kérdezé bubánatos hangon Tercsi. Avagy hogy kelme- teknel, uraknál így szoktak szeretni? Na, mond- hatom szép kis szerelóm!

— Bizony lelkem Tercsi, mi urak, csak így szeretünk. Ez a finom és nobilis szerelem. Csak mindig hidegvér, józanság, számítás, ez a fő minálunk. Neked is hozzá kell szoknod ezentul az uri tempókhoz.

— Na, — felelé Tercsi, — akkor mán in- kább kelmed szokja még a mi módinkat. Az tán nem olyan finom, de sokkal jobb, ha pa- raszts is. Na biz' megköszöntem vona, ha az én mögboldogultam is ilyen limonádésan szere- tett vona!

— Ez mind szép, Tercsi lelkem, de az élethez nem elegendő a szerelem, még kell sok más egyéb is, ami sokkal fontosabb és

nagyobb hatalom is, ez a — pénz. E nél- kül nincs szerelem és csak ott lehet szerelem, ahol pénz is van. Ugy van az lelkem.

Megdöbent a szegény, egyszerű me- nyecske, hogy ez az urak szerelme. Elővette csipkés keszkenőjét és nagyokat sirt bele. Na- gyon bubánatos nézett most már Tercsi ass- zony az uri mód elébe.

Csittgatta baranyai Baranyay Sándor. — No hát nem kell azt olyan tragikusan venni. Majd csak megleszünk valahogy a sze- relemmel is. Csak hát azt akartam mondani, hogy a boldogsághoz a szerelem mellett még pénz is kell.

— Ma pedig, — kezdé szomorúan Tercsi, — mög köll kelmednek vallanom, hogy ama ígértemet be nem válthatom, hogy azt a summa pénzt most adjam át kelmednek, mielőtt az oltár elébe mőnnénk. Mert a pénz nem gyűtt mög, de estig itt muszáj, hogy lögyön.

Most pedig baranyai Baranyay Sándor uram szontyolódott el. Csak úgy csurgott a verejték a homlokáról, de erőltetett hidegvérrel mo- tyogta:

— Na hisz' se baj, na, de estig csak meg- lesz, ugy-e Tercsi fiam?

De most felbeszakították a szerelmes pár turbékolását — megérkezett a násznép. Eljött az egész atyafiság, a jó szomszédok, örülni az új párral. Sorba meggratulálták a párt és sok örömet, szerencsét és tartós boldogságot kí- vántak nekik és mivelhogy Tercsi dolgát föl-

vitte az uristen és urhoz mán feleségül, meg ne feledkezzen a szegény paraszto- kól sem.

Most pedig úgy uri módra előállottak a kocsik és elhajtottak a templomba. Büszkén, felemelt fővel ment Tercsi — komolyan, gon- dolkozásba mélyedve Sándor. Jah, szegény- nek a szerelem mellett mindig csak a pénz is járt eszébe, az az átkozott pénz, a mit ígértek, úgy jobban mondva, amit meg nem kapott.

Megesküdtek. A pap rájuk adta áldását és vigan hajtottak vissza a lakodalmas házba.

Nagy volt az öröm. Körül is ülték a dusan megrakott asztalt. Ették-ittak. Mint húzta a ci- gány a szebbnél szebb nótákat. Eltették az új menyecskét, az új gazdát. Ferenc Jóskát, a ki- rályt és a falu bíráját.

Mulattak. Vigan voltak. Kicsapongó jó ked- vük volt. Mig aztán beteltek a mulató részbe, felkerekedtek és kászolódott hazafelé az egész vendégsereg. Bucsuzkodtak. Még egyszer min- den jókat kívántak és mind egyszerre eltávo- zott. Danolva, vigan haladtak a kis, csendes falun véges végig. Húzta a cigány a szomorú nótát nekik, mig végre elhalt az u'olsó hang is a csillagos éjszakába...

Stép, meleg nyári éjszaka volt. Ezer és ezer csillag ragyogott az égen. A hold ezüst fényével szerelmesen fonta át Szűcs Tercsi fe- hér kis házát. Minden elcsendesedett. Mindenki

nyomul a külügyminisztérium betöltésének kérdése. Amint hírlik, ezt a nagyfontosságú állást felajánlották már *araditai Lexa* Alajos báró, pétervári nagykövetnek, aki azonban visszautasította, továbbá *Kinsky* hercegnek és *Pallavicini* János úrnak, bukaresti követünknek. Természetesen ez csak tippelés, de érdekes az, hogy a névsorban nem szerepel egy aktív magyar államférfi neve sem. Ez pedig nincs rendjén. *Andrássy* Gyula gróf óta nem volt magyar külügyminiszter, s hogy ez mily tarthatatlan állapotra vezethet, azt éppen Gólu chovszki szerencsétlen működése bizonyítja legélebenebben. De a paritás szempontjából is kívánatos, hogy a monarchia egyik legelső pozícióját ismét magyar emberrel töltsék be.

A közös kormány kebelén belül — Gólu chovszki távozásán kívül — állítólag még egy válság készül. Bécsből jelentik ugyanis, hogy *Burián* István báró közös pénzügyminiszter is megvált állásától s Konstantinápolyba megy nagykövetnek, az öreg *Calice* Henrik báró helyére. De ez még nem befejezett dolog, mert lehetséges, hogy *Call* báró, volt osztrák kereskedelmi minisztert küldik a Balkán fővárosába. Valószínűleg ez az oka annak, hogy *Burián* utódját még nem emlegetik.

Nagy tisztviselőgyűlés Aradon.

(Fővárosi tisztviselők látogatása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 11.

Az az országiszter megindult és folyton erősödő mozgalom, mely úgy a fizikai, mint a szellemi munkásoknak gazdasági alapon való szervezkedését célozza, nem hagyta érintetlenül az állami tisztviselőket sem. Ők, akik az állami gépezetben biztosítják a munka folytonosságát, már régóta érzik a gazdasági viszonyok nehéz voltát, melylyel nem áll arányban az a fizetség, melyet az államtól kapnak. Most tehát az ediginél fokozottabb mértékben igyekeznek megerősíteni azt az egyesülést, mely érdekeiket legméltóbban képviseli: az Állami Tisztviselők Országos Egyesületét.

Ennek az egyesületnek Aradon székelő vidéki kör érdekesebb és nagyjelentőségű ünnepnek néz elébe. Október 7-ikén ugyanis a köz-

ponti egyesület vezetősége lerátul Aradra, hogy itt a szervezkedést élénkebbé tegye. A vendégeket *Benedek* Sándor közigazgatási bíró, az egyesület elnöke fogja vezetni. Rajta kívül Aradra jönnek: *Halász* Antal dr. miniszteri tanácsos, *Debre* László dr. miniszteri titkár, *Csikvári* Jákó, az Államtisztviselők Lapjának szerkesztője s rajtuk kívül még mintegy 20—25 magasabb tisztviselő az egyesület választmányi tagjai közül. Az aradi kiránduláson valamennyi miniszterium képviselve lesz.

Az ezalkalomból tartandó ünnepségek sorrendjét egyelőre úgy tervezik, hogy 7-ikén délelőtt a vendégek megkoszorúzzák a vértanúk szobrát, amely aktusnál *Benedek* Sándor, vagy *Halász* Antal dr. mond beszédet. Ezután a Millennium-vendéglő különtermében az aradvidéki kör *ünnepélyes összejövetelt* tart, melyen *Benedek*nek átnyújtják azt az oklevelet, mely az aradi kör tiszteleti tagságáról szól.

Ezután *Benedek* egy programszzerű beszédben ki fogja fejteni, hogy a központi egyesület mily irányban és mily célok érdekében szándékozik a jövőben tevékenységet kifejtetni, rámutatván egyúttal annak szükségességére, hogy a vidéki körök minél erősebb kapcsolatba kerüljenek a központtal. Egyúttal ellensúlyozni akarja *Benedek* azt a *szeparatistikus törekvést* is, mely az állami tisztviselők egyes szakmában külön egyesületek alakítására és a központiól való elszakadásra irányul.

Érdekes, hogy éppen mikor ilyen ünnepség előtt áll az aradi kör, most mutatkozik az államtisztviselők között a kör ügyei iránt a legnagyobb indolencia. Példa erre, hogy a most alakítandó *Nyugdíjpótló és betegsegélyező egyesület* gyűjtőivel közül még egy sem érkezett vissza az elnökséghez, noha ennek az egyesületnek fontos voltát az is bizonyítja, hogy az állam egy millió koronával járult hozzá annak alapjához. A tisztviselőtelep és a fogyasztási szövetkezet ügye is elposványosodott, ami csak azt bizonyítja, hogy élénkebb agitációra volna szükség, ha a kör eredményesen akar prosperálni.

Az aradi kör különben *szeptember 13-án* közgyűlést tart, melyre a következő meghívást bocsátották ki:

Körünk választmánya szeptember 13-án csütörtökön d. u. 6 órakor a főreáliskola tanári

tanácskozó termében (földszint, főbejárattól balra) rendkívüli ülést tart. Tárgysorozat: 1. Az Állami Tisztviselők Országos Egyesülete Aradra jövő képviselőinek fogadtatása. 2. A kardinális bizottság ülése az új tisztikar választása tárgyában. 3. Egyéb ügyek.

Sztrájk és népgyűlés

a papirgyári szerencsétlenség miatt.

Az igazgatóság cáfol.

Arad, szeptember 11.

Az aradi szalmapapirgyár munkásai szombat óta, amikor *Karátsonyi* Márton főzömmestert az a borzalmas szerencsétlenség érte, sztrájkban állanak. Azóta már eltemették a szerencsétlenség áldozatát, akinek koporsóját az aradi szervezett munkások összessége állotta körül. A gyár munkásai azonban a temetés után sem állottak munkába és kijelentették, hogy mindaddig sztrájkolnak, amíg a gyár el nem ismeri szervezetségüket, továbbá a bizalmi-férfirendszert, amíg meg nem adja a 40%-os béremelést és le nem szállítja a munkaidőt. A papirgyári sztrájkról, amelyben eddig nem történt változás, az alábbiakban számolunk be:

A papirgyár munkái tegnap jelentették be az iparhatóságnak a munka beszüntetését s egyben bejelentették a gyár ellen támasztott követeléseiket.

Zubor Andor h. iparhatósági biztos mára hívta össze a békéltetési tárgyalást, amelyen a munkások kiküldöttei közül *Némethy* Emil, a papirgyár igazgatója is megjelent. A tárgyalásokat azonban meg nem kezdhettek, mert *Némethy* Emil kijelentette, hogy ő addig nem bocsájkozik érdemleges tárgyalásba, amíg *Tennenbanm* Lajos, a részvénytársaság igazgatója Bécsből meg nem érkezik Aradra. Valószínű, hogy a részvénytársasági igazgató még ma Aradon lesz s a papirgyár részéről ő maga fog résztvenni a békéltető-tárgyalásokon.

A papirgyári sztrájkból kifolyólag, az aradi szociáldemokraták *Domschitz* Ferenc elnöke miatt ma este fél hét órakor népgyűlést tartottak a Szabadság-téren. A népgyűlésen a párt titkára mondott beszédet, amelynek végeztével az elnök a következő határozati javaslatot terjesztette a népgyűlés elé:

Határozati javaslat.

Az 1906. szeptember hó 11-ikén a Szabadság-téren megtartott nagy nyilvános népgyűlés kimondja:

1. A sztrájkban álló papirgyár munkásait anyagilag és erkölcsileg támogatni fogja, hogy harcukat, amely Arad város közönségének is egészségügyi érdeke, — megnyerhessék.

2. Gyűlést indít a szociáldemokrata párt az özvegy és az árvák fölsegélyezésére.

3. Követeli a város tanácsától, illetőleg az illetékes minisztertől, hogy mindaddig, amíg az egészségügyi követelményeknek teljesen megfelelő intézkedések nem történnek a papirgyárban, addig a gyártól vonja meg az iparjogot, illetőleg az üzemet szüntesse be.

4. Megbízta a népgyűlés a szociáldemokrata párt végrehajtó bizottságát, hogy mindazon hatóságok ellen tegye meg a feljelentést, amelyek a szerencsétlenül járt *Karátsonyi* munkás ügyében vétkezésmutatást követtek el.

5. Végül kimondja a népgyűlés, hogy minden eszközt jónak lát arra nézve, hogy a jövőben az ilyen minősíthetetlen piszkos dolgok elő ne forduljanak.

A határozati javaslatot egyhangulag elfogadták s ezzel a gyűlésen résztvevők szétoszlottak.

Mi is közöltük a munkásság tegnap kiadott röpiratának azt a részét, amely a papirgyáran előfordult baleseteket tartalmazta. Erre

nyugvóra tért. A pítvarban is előtört az államos cselédség a gyertya világát.

Csak bent az új pár szobájában pislogott még fáradtan a lámpa, melynek szomorú fényénél szótlanul ült *Tercsi* és *Sándor*. Az egyiknek a szíve fájt, a másiknak a zsebe.

Végre a menyecske megszokta a hallgatást, elkezdte cirógatni az urat és szerelmesen suttogta neki:

— De is boldog vagyok én édes *Sándorom*, hogy egymással lőttünk. — Hát te az vagy-e?

Sándor nógatott fejével, hogy:

— Persze, hogy az vagyok, csak hogy a mint már megmondtam neked, *Tercsi* lelkem, nem elég az üdvösséghez csak a szerelem. Más is kell emellett, még pedig nagyon is. Eddig vártam türellemmel De most már elment a délután is, az estének is vége és a pénznek még nyoma sincs.

Most azonban megelőgelte a menyecske is az efféle szerelmi ömlengéseket. Gondolta, inkább, előbb mint később vet véget ennek a nyomoruságos helyzetnek.

— Na halled baranyát *Baranyay* Sándor uram, ugyancsak cudar egy némes jószág vagy te. Hát van neked lelköd? hogy ezon a nagy napon, mikor ölelned, csókolnod, szeretned kéne engemet, folyton csak azt a rongyos pénzt kéröd tőlem. Hát tudd még, hogy egy garasom sincs, szegény vagyok. Ha köllök pénz nélkül, jó, ha nem, úgy is jó. Fel is ut, le is ut. Ilyen embőrnem köll nekem, aki a pénzem szor-

retti, nem pedig engemet. Isten mőgáldja lelkemet.

Sándornak se kellett ennél több. A hallottak után, urí módon, minden szó nélkül vette, fogta sátorfáját, ellinderét és sompolygott kifelé a házból.

Es mikor a háza kis kapuját betette maga után, vállatvonva motyogta:

— Se nem fiatal már az asszony, paraszt és még pénz se legyen — ez sok egy urnak.

Kullogott-kullogott vissza, ahonnan jött a szegény segédjegyzőke, a nemes baranyai *Baranyay* Sándor ur.

Tercsi pedig oda vetette magát patyolat fehér nyoszolyájára és sirt és zokogott keservesen.

Másnap hajnalhasadtakor felrepült *Szűcs* *Tercsi* sárga tollu kakasa a háztetőre és kukorikolta az egész falu népének, hogy:

— Vége, vége a ténsasszonyi urí életnek. Volt — nincs.

El is jött sietve, sopánkodva a sok jó szomszéd a kakasszóra. Nagyon szidták *Tercsi* előtt azt a cudar urí fajtáját.

— Egy ilyen olyan gazembőrn, jaj lelköm, főtünk mi ettől, mert olyan az urí nép.

Háta megett pedig nagyokat nevettek a markukba:

— Így köllött neki. Maradt volna még parasztnak, a minék született:

— Ne fájt volna urra a foga...

vonatkozólag a papírgyár igazgatósága ma a következők közlésére kért föl bennünket:

A szombati szerencsétlenségről a szociális-társ által kiadott és hajmeresztő valótlanosságokat tartalmazó kiáltvánnyal nem akarunk foglalkozni, de, minthogy azt a napilapok átvették, a kiáltvány adatai hazug voltának illusztrálására csak a következő egynéhány adatra akarunk rámutatni:

A kiáltvány szerint *Mazurek* Antal az olvaszó kemencében meghült és egy nap alatt meghalt, holott a nevezett az aradi kórházban hetekig feküdt hasifuszban és e betegség folytán halt ott meg, amiről a kórházban bárki által bizonyosság szerezhető.

Smitsar Antal a kiáltvány szerint a gyárban szenvedett égés folytán halt meg, holott nevezett szívbajos és vízkóros volt és az ennek folytán beállott szívszélhűdés okozta a halálát.

A gyár sorba cáfolhatná a többi adatot is, de kerülni akarván a polémiát, még csak annak kijelentésére szorítkozik, hogy a minden gyárban előfordulni szokott balesetek elhárítása végett a papírgyár megtett minden óvintézkedést és ha ennek dacára balesetek előfordultak, úgy szokot, mint azt minden egyes eddigi esetben a legszigorubban foganatosított vizsgálat kiderítette, a munkásnak nemcsak saját vigyázatlansága, hanem sokszor az elért óvrendszabályok egyenes áthágása okozta. A gyár azonban még ez esetben is mindenkor a legnagyobb áldozatkészséggel igyekezett a munkáson segíteni olyképp, hogy a nélkül, hogy erre kötelezve volna, a saját pénzén a munkásokat baleset ellen biztosította és mindenkor gondoskodott, hogy a betegséget megkapja.

A fahid

és a nagy katonai temetés.

(A hidon ágyuk nem mehetnek át.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 11.

A várba vezető rozoga fahidnak, a mely ma se tudja, hogy a vashidat várja-e, vagy az újabb foldozást, nevezetes szerepe jutott Appel János báró lovasági tábornok temetésén.

A bárót, mint a hadseregnek egyik legkiválóbb katonáját s a királynak is kedves emberét, a mint ismeretes, teljes katonai pompával kísérik Aradon át utolsó útja felé. A temetésre kivonuló csapatok között lesz a kasszentmiklósi tüzéreg, a mely, természetesen, ágyukkal, a hadi állapotnak megfelelően vesz részt a „conduet“-ban.

Eredetileg úgy rendelkeztek, hogy az egész temetési menet a hidon túl egy darabig elkíséri a halottas kocsit, ott megadja a „Salvet“ és visszafordul. Ezt a rendelkezést azonban megváltoztatták, s itt jutott szerepe a temetés ügyében a roskadozó hidnak.

Ma délelőtt a kasszentmiklósi tüzéreg parancsnoka kérdést intézett az aradi katonai állomásparancsnokhoz, hogy a várba vezető fahid elég erős lesz-e arra, hogy a tüzéreg összes ágyui átkelhesenek rajta, mert ő nem vállalhat es iránt felelősséget.

Az állomásparancsnokságot is gondolkodóba ejtette ez, — végre megkereste a városi mérnöki hivatalt, hogy adjon erre nézve véleményt. A mérnöki hivatal némi töprengés után azt válaszolta, hogy az ágyukat át lehet vinni a hidon, de csak

ugy, hogy két egymásután jövő ágyu csak negyvenöt lépésnyi közökben követhesse egymást.

Ez az intézkedés persze megzavarta volna a temetési menetet, a melynek ilyenformán legalább egy félóraig kellett volna a hidnál vesztegelnie. E miatt azután úgy határoztak, hogy a kíséret csak a hidig követi a halottas kocsit s a hid előtt visszafordul.

Az ilyen esetek adnak bizonyosságot a fahid veszedelmes állapotáról. S a mire az élő civilek munkája eddig kevés volt: talán a halott tábornok esete fogja sürgetni a kormányt — a vashidat...

Beteg színészek.

(B.-Szabó József és Csatai Janka.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 11.

Az élet nagy tragédiái között a legrémesebb talán, hi egy színész megbetegszik. A mikor a színész kiesik a színpadi világból, — ha csak rövid időre — valósággal olyan ez, mintha meghalna. Minekért eltűnik az „ezerfejű Cézár“, a publikum szeme elől, ráborul a feledés homálya s a kiknek bármily hosszú időn keresztül is mulattatója, szórakoztatója volt, egy pár napig beszélnek róla, aztán helyet adnak annak, a ki friss erőben, egészségben utána következik. Részvét, szánalom kevés terem a publikum szívében, a mely nem lát bele a papírdörek és vászonhegyek festett világába, s a kik lekerültek a világot jelentő deszkákról, ne számítsanak arra, hogy sok szánalom terem ott, a hová egykor a kedély termő magvait vetették.

Két beteg színészről esik most szó. Az egyik férfi, a másik nő. Mind a kettő egyaránt fiatal, egyaránt ambiciózus, tehetséges színész és mind a kettő megváltotta azt a jogát, hogy a magyar színpadon éljenek s dolgozzanak.

Az egyik B. Szabó József, a Magyar Színház kedvelt baritonistája, aki pár év előtt az aradi közönség kedvence volt. Néhány hét előtt irtuk meg róla, hogy szívtágulásban szenved s aligha tér vissza már a színpadra, a melyet annyira szeretett.

Őszinte örömmel konstatáljuk, hogy B. Szabó József erős természete diadalmaskodott a betegsége. Csiz fűrdőből levelet intézett egy szerkesztőnek, akinek ezt írta:

— Jó egészségről, gyarapodó erőről s a színpadra való vágyakozásomról értesíthetem, s hogy személyesen nem kereshetem föl, hogy néhány vidéki lapban megjelent halálom hírére megcáfoljam, annak az oka: mert kurám még szeptember 9 ig tart s csak azután szabadulhatok.

A főváros színházi világának másik beteg: Csatai Janka, a Népszínház nagytehetségű fiatal tagja, a ki a Király-Színház színpadán, János vitézben, a boszorkány szerepében tett tanúságot először talentumáról. Csatai Janka tifuszban fekszik lakásán.

A gyilkos kór nagy vehemenciával támadt a különben is gyenge szervezetű leánynak s komoly veszély fenyegeti a művésznőt, a kit családja Vidor Pálékkal együtt gondosan ápol. Reméli, hogy ez az ápolás visszaadja őt is a színpadnak, a melyre nagyon rátermett s a melyhez igazi talentuma van.

Tizennégy éves sikkasztó.

(Flumén át Amerikába.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 11.

A sikkasztók között, akiket különben elég szép számmal termel a hazai föld, bizonyára rekordot ért el egy Neumann Béla nevű fiatal ember, már csak azért is, mert abban a korban adta a fejét a sikkasztásra, amikor már jó nevelésű ifju, még a Verne regények olvasásánál tart. A sikkasztó, aki még csak 14 éves, 2622 koronát lopott el a gazdájától, s azután megszökött s minden valószínűség szerint Amerika felé vette az útját.

Néhány hónappal ezelőtt Klein Lipót és társa budapesti szállító cég egy Neumann Béla nevű 14 éves fiut fogadott föl az irodába gyakornoknak. A rokonszenves megjelenésű, ifju ember megnyerte főnökeinek a bizalmát, annyira, hogy néha nagyobb összeget is reá bízta, amellyel egyik vagy másik pénzintézethez küldték.

Tegnap délelőtt 2622 korona 75 fillért kellett volna a *Lezámitoló és pénzváltóbank* tól felvennie. A fiatal ember megjelent a bankban, fölvette a pénzt s aztán megszökött. Gazdái csak a déli órákban kezdtek gyanakodni, de akkor sem hitték még, hogy a 14 éves fiu sikkasztásra vatemedett volna, attól tartottak inkább, hogy valami baleset érte.

Elküldtek szüleinek Wesselényi utcában levő lakására, ahol meglátták, hogy a fiu délelőtt otthon járt, igen izgatottan viselkedett s aztán megint eltűnt. A szegényes kis lakásban nyomban házkutatást tartottak a detektívek, s rájöttek, hogy a fiatal szökevény már régebben készülhetett a sikkasztásra, mert sok térképet, számos utleírást, egy angol nyelvtant láttak nála, arcképeit pedig már előzőleg megsemmisítette.

A rendőrség azt hiszi, hogy a fiunak bűntársai is voltak, mert az utóbbi időben sokat barátkozott egy elzüllet állás nélküli magánbíróval. Valószínűnek tartják, hogy Flumén felé vették útjukat. A szökevény ellen még az est folyamán körözőlevelet adtak ki.

A siedlce-i vérengzés.

Borzalmas emberkinzások.

Munkában a reakció.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 11.

Az újabb híradások borzalmassá egészítik ki a Siedlce-ben történt zsidó-mészárlásokat. Ugylátszik, hogy a reakció, amelynek irányzata ismét uralomra jutott a cári udvarban, ezzel akarja jelezni, hogy a régi eszközöket megragadta újra. De nemcsak megragadta, hanem még sokkal gazabb kegyetlenséggel is alkalmazza, mint eddigelé.

Csak sejteni lehet a siedlce-i események előzményeit. E pillanatban az egész virágzó város szoros katonai gyűrű szorításában fekszik. Ami hír kijöhetett onnan, az is csak a lejátszódó borzalmakról beszél, de az igazi okra, vagy ezuttal helyesebben, ürügyre nem mutat rá. Allítólag zsidó forradalmárok rálöttek a katonákra és a katonai parancsnok ezért akart példátlan boszút állani. Most úgy áll ott a helyzet, hogy a katonaság körülvetve az egész várost, több száz embert már meggyilkolt, de még újabb vérengzésekkel fenyegetőzik. Ugyanis azt követeli a la-

kosságtól, hogy adja ki a tetteseket, mert különben az egész várost halomra löveti. Persze a lakosság ezt a képtelen kívánságot nem teljesítheti és a legnagyobb kétségbeeséssel néz a közel jövő elé.

Mai távirataink a következők:

Varsó, szeptember 11. Seidlcében a lakosságot élelmiszerhiány fenyegeti. A zsidók ezrel megmentett értéktárgyaikkal a pincékben rejtőznek. Ma a kórházakba nagyszámu könnyen megsebesített zsidót szállítottak be, de a letartóztatott és fogva tartott zsidók közt is sok a sebesült, kik a börtönökben minden ápolás hiányában a legrettenetesebb kínokat szenvedik el. A katonaság lövöldözése folytán a pogrom által nyitott városrészen az összes ablakokat betörték. A Varsovszka utcában tábori konyhát rendeztek be a helyőrség részére. A többi utcákat katonai táborrá változtatták át. Az összes üzletek zárva vannak. A lakásokban halotti csend uralkodik, mert a lakók elbujtak.

Odessza, szept. 11. Sakerman Anna merénylet, aki az októberi zsidóellenes zavargásokban részt vett és *Poltavesenko* rendőrtisztre bombát dobott, *halálra ítélték*. A merénylet a védelemről teljesen lemondott.

Pétervár, szeptember 11. A katonai forradalmi szervezet levelet intézett *Nikolajevics* Miklós nagyherceghez, akit arra figyelmeztet, hogy mondjon le a diktatura terveiről. A levél így végződik:

Adunk önnek ehhez rövid haladékokat. Ha ennek eltelte után azt látjuk, hogy várakozásunkban csalódtunk, akkor önt ugyanazon sors fogja érni, mint Pievet, Sergiust és a zillált Oroszország más ellenségét.

A pétervári katonai forradalom szervezőbizottsága.

Varsó, szept. 11. Tegnap este 6 órakor Ziradovban bombákat vetettek. Egy bomba a piacon felrobbant és egy másik a gyárépületben. *Kilenc rendőrhivatalnok megsebesült*. Erre a katonaság sortűzet adott. *Negyvenen részint meghaltak, részint sebesültek*.

Meggyalázták az Árpád-szobrot.

(Szász események hőstette.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 11.

Brassó ban, a zöldszászok fővárosában ismét botrány történt. Megint rugtak egy nagyot a magyarságon, anélkül, hogy a megtorlásra gondolni lehetne. Néhány nappal ezelőtt a Cenk-hegyen levő millenniumi *Árpád-szobor* rácsozatát háromszáz diák összetörte és azután a szobor talapzatát a legundokabb módon bepiszkították. Most az egyszer sikerült elfogni a tetteseket, a rendőrség azonban nem mert nyilvánosan fellépni, mert *tekintélyes száze családok* gyermekeiről volt szó.

Nem ez az első eset, hogy a szászok, tehetetlen vak gyűlöletükben, megcsónkították, berondították a cenkhegyi emléket. Most talán még nagyobb a dühük a magyarság ellen, mint valaha. Komiszkodnak a magyarsággal szemben és minden alkalmat felhasználnak, hogy magyarellenes pángermán érzelmeiket kimutassák. Támogatják ezt, persze, a brassói nemzelségi lapok. A *Kronstädter Zeitung* például annyira megy a magyarok iránt érzett izzó gyűlöletében, hogy leközi a külföldi lapok magyarokat piszkoló cikkeit. A *Gazetta Transylvanis*a című román lap pedig a legkiméletlenebbül támadja minden tekintetben a magyarokat.

És a főispán? *Szekely György* világra kel-kezik a magyarság ellenségével. A legjobb barátja *Lurtz Károly*, az ismert bakszász közjegyző, akit *Kristóffy* nevezett ki erre az állásra. A polgármester is elkövet mindent, hogy a magyaroknak árthasson. A nagy magyarfó csak szászokat alkalmaz a városnál és italmé- rési engedélyt is csak szászok és románok kaphatnak, — a magyar állameszme nagyobb dicsőségére.

Német és román minden ebben a városban. Cégtáblák, vendéglői étlapok csak németül és románul vannak írva. Az itteni magyarság szomorúan kénytelen konstatálni napról napra, hogy Brassó és környéke mind jobban elvesz a magyarság számára.

Kéjgyilkos hajósmunkás. Tömeges gyermekrontás (Orsova szenzációja.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 11.

A múlt héten megemlékeztünk arról a kegyetlen kéjgyilkosságról, amelyet *Orsován* egy emberieségéből teljesen kivetkőzött ismeretlen ember követett el. A kilenc erztendő *Hartmann* Anna holttestét borzasztó módon elcsónkítva, összeroncólva megtalálták Orsova melletti ugynevezett *Körtésben*. A gyanu annak idején egy biciklista ellen irányult, akit a csendőrség le is tartóztatott és vizsgálati fog- ságba is helyezték. A bizonyítékok annyira az elfogott *Stirnát* János biciklista ellen szóltak, hogy elléése már teljesen bizonyos volt. A dologban azonban most érdekes fordulat állott be.

Két kisleány: *Hampt* Vilma és *Katica* a csendőrnek elmesélte, hogy egy *hajósmunkás* cu- korról és ígéretekről el akarta csálni a kör- tésbe, hogy vadkörtét szedjenek. A két kisleány egy darabig ment is a munkással, de amikor az még az uton csókolgatni kezdte őket, egy kedvező pillanatot felhasználva el- futottak.

A két kisleány elbeszélése a nyomozást egész új irányba terelte. Mert a kisleányok erősítették, hogy ők azt az embert meg tudják ismerni. A csendőrség a két kisleánnyal az orsovai hajógyárba ment és az összes munkáso- kat elvezették a leányok előtt. De azok egyre sem ismertek rá. Az idősebb leány egy lebo- rotvált képű munkásban azonban hasonlóságot fedezett fel azzal a különbséggel, hogy az őket csalogató munkás akkor bajuszt is viselt.

A csendőrség megkérdezte a németország- szülötésű *Hartel* Ferenc hajósmunkást, hogy mi- óta borotváltatja bajuszát is?

— Már régen — volt a válasz.

De munkástársai megerősítették azt, hogy *Hartel* borotváltatása és a kéjgyilkosság egy- időben történt.

Erre sürgönyöztek Frankfurtba, hogy *Hartel* multjáról felvilágosító adatokat szerezzenek. A sürgönyválasz meglepő hírt hozott: *Hartel* hasonló üzelmek miatt már *négy évi fegyházra el volt ítélve*. Az állatias hajósmunkás kezdetben tagadott mindent. De a keresztkérdések és val- látás annyira zavarba hozták, hogy töredelmesen megvallott mindent.

A munkások és az orsovai nép annyira fel- lázadt az állatias merénylet elkövetésén, hogy a megfélekedezett embert meg akarta lincselni. *Hartmanné*, a kis áldozat édesanyja be akart törni abba a szobába, ahol *Hartel* feltűzött szu- ronyokkal őrizte két csendőr és meg akarta gyil- kolni.

A szomorúságtól szinte örült nőt a legna-

gyobb erőszakkal kellett eltávolítani. *Hartel* a letartóztatás pillanatában öngyilkosságot akart elkövetni, de sikerült a merényletet megakadá- lyozni. Azóta két csendőr állandóan mellette van. Fogságában teljesen megtört.

Orsován a lelaplezett bűntény nagy forron- gást idézett elő. Az a hír is terjed, hogy *Hartel* nek még *több áldozata volt*, mert több kis- leány gyanus tünetek közt betegedett meg.

Egy tarka kutya pöre.

(Megvádolt fogorvos.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 11.

Érdekes pört tárgyait tegnap a szegedi büntető törvényszék, amely előtt vádlottként állott *Ziffer* Alfréd dr. ismert szegedi fogorvos.

A fogorvos különös ok miatt került a vád- lottak padjára. *Ziffer* nek van egy nagy, tarka szentbernáti kutyája, amely most a gazdáját a bíróság elé juttatta.

Ugyanis a múlt év szeptember hónap 11-én este 10 órakor a Somogyi utcában egy nagy tarka kutya megharapta özvegy *Tanai* Gyuláné szegedi urnót. A harapás alkalmával az özvegy- gyel volt a fia, aki üzletvezetési tisztviselő és a leánya. Ők azt állították, hogy az állatban *Ziffer* doktor nagy szentbernáthegyi kutyáját ismerték föl.

Miután *Tanainé* a lábán súlyosabb sebet kapott a harapástól, a rendőrség vizsgálatot in- dított az ügyben. A tanuk vallomása alapján *gondatlanságból eredő súlyos testi sértés* vétsége miatt vádat is emelt *Ziffer* ellen a szegedi kir. ügyészség azzal az indokolással, hogy az or- vos gondatlansága következtében csatangolt a kutya éjszaka a városban és így történt a sze- rencsétlenség.

Tegnap tárgyalta ezt az ügyet a szegedi büntető törvényszék *Pókai* Elek elnöklésével. A vádott fogorvos, akit *Gróf* Árpád dr. védett, tagadta azt, hogy az ő kutyája harapta meg az özvegyet.

— Az én kutyám állandóan az ujszegedi nyaralónkban volt elzárva és így nem jöhetett ki onnan.

Tanainé és gyermekei viszont azt vallot- ták, hogy ők határozottan fölismerték a *Ziffer* kutyáját. A vádlott kocsi és volt udvarosa olyan vallomást tettek, hogy a kutya, amely- re nagyon vigyáztak, nem jöhetett ki a nya- ralóból.

A bíróság nem tudta kideríteni, hogy a vádlott tarka kutyája e vagy más tarka kutya marta-e meg az özvegyet és így *Ziffer* tölmen- tette a vád alól.

A sértett fölbevezett.

Akit anarkistának néznek.

Egy szegedi hivatalnok kalandja.

(Raguzában letartóztatták.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 11.

A rémeket látó bécsi rendőrség tulbuzgó- sága miatt kellemetlen kalandja volt tegnap egy szegedi nagy gőzmalom egyik főtisztviselőjének, akit *anarkistának néztek és letartóztatottak*.

Tudvalevő, hogy a közeli hetekben a dal- mát partokon nagy tengeri és szárazföldi had- gyakorlatok lesznek. Ugy tervezték, hogy eze- ket *Ferenc József* király is megnézi, aki ez al- kalommal lépett volna Bosznia-Hercegovina, a megszállott tartományok területére.

Ennek az utazásnak a tervét a bécsi körök kissé elhamarkodva készítették el és hozták nyilvánosságra. Nem számoltak a feltűnő uta-

zás következményeivel. Azt hitték, hogy a felség utazása simán folyik le és nem vet nagyobb hullámokat a megszállott tartományokban és a társországokban.

Azonban másként történt. Amint Ferenc József kirándulásáról Zágrábban tudomást szereztek, a Nagy-Horvátországról álmódózik nyomban akciót indítottak, hogy a felség elé vigyék ama kérelmüket, amely Boszniának Horvátországhoz való csatolását tartalmazza. Azonkívül Boszniában is szokatlan izgalmat keletett a király jövetelének híre. Nem tudták, hogyan fogadják: mint uralkodót-e, vagy pedig, mint a megszállott tartományokba kirendelt fegyveres erő legfőbb parancsnokát?

Mint hogy a bécsi körök egyszerre sok akadályt fődőzték föl, amelyek a király elé gördülének, hát egyszerűen leszerelik az utazást és *Ferenc Ferdinánd* trónörökösöt küldik le a hadgyakorlatokra. De az utazás elmaradását nem indokolhatták meg ezekkel az akadályokkal. Más elfogadható okot kerestek, amelyet a közvélemény által elhíthessenek.

Meg is találták az okot a király betegségekben és abban, hogy *Raguzában anarkisták tanáznak*. Egy sereg bécsi detektív volt előhírdőke a trónörökös utazásának. Elárasztották a szép kis tengerparti városkát, Raguzát és most minden idegent erősen megfigyelnek. Ennek a rendőri megfigyelésnek többek között egy szegedi főtisztviselőre is kellemetlen következményei voltak.

Néhány nappal ezelőtt *Guttman* Alfonz, a szegedi *Back* Bernát féle gőzmalom előkelő tisztviselője a cég megbízásából üzleti ügyben Raguzába utazott. A magas, erős termetű férfi tegnap reggel a raguzai *Imperial-szálló* előtt álldogált és nézegette a szálló gyönyörű díszítését. Itt kellett volna megszállnia a királynak s itt fog lakni egy napig a trónörökös. Egyszerre csak mellette termett két idegen és szó nélkül karon ragadta, aztán a rendőrségre vitte.

Ott megtudta, hogy a két férfi két bécsi detektív, akik anarkistának nézték. A rendőrségen megmotozták és fölolvák, hogy mondja meg a valódi nevét, mert nem hitték el, hogy *Guttman* Alfonznak hívják. A tisztviselő megnevezett két raguzai kereskedőt, akik igazolhatják a személyazonosságát.

A rendőrség azonban távirati úton kérdezte meg a *Back*-céget is, hogy *Guttman* az ő tisztviselője-e? M u n a n teljesen bebizonyult, hogy nem anarkista, este szabadon engedték. *Guttman* táviratilag részletesen beszámolt kellemetlen kalandjáról a malom igazgatóságának.

Szervezkednek az iparosok.

(Az aradi ipartestület a munkásbiztosító törvényjavaslat ellen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 11.

Néhány nappal ezelőtt ért véget a kereskedelmi miniszteriumban az a tanácskozás, a melyet *Szterényi* József államtitkár az új munkásbiztosítási törvényjavaslat megvitatására hívott össze. Ot napig tartott a nagyfontosságú ankét, amelyen az érdekelt résztvevők hosszú viták után addig tördötték földötték az államtitkár által bemutatott javaslatot, míg végre elkészültek az ügygyel.

Az új munkásbiztosítási törvényjavaslat ellen azonban az önálló iparosok részéről országos mozgalom indult meg. Az akció megindításában nagy része van az aradi ipartestületnek is, a melynek előljárósága ebben a tárgyban tegnap délután *Steigerwald* Alajos elnöklete alatt ülést

tartott. Az ipartestület előljárósága az értekezlet határozatából kifolyólag megkeresi a magyarországi ipartestületek országos szövetségét aziránt, hogy a magyar iparosságot rövid idő alatt *Kongresszusra* hívja össze Budapestre s hogy így alkalmuk legyen *tízhatározni* újabb terhek ellen, amelyeket az új munkásbiztosítási törvény életbeléptetése jelent az önálló iparosokra nézve. Az előljáróság ezt a javaslatot hozzájárulás céljából megküldi az ország összes ipartestületeinek.

Azt is sérelmesnek találta az előljáróság, hogy a *Szterényi* József elnöklete alatt tartott ankét, amelyen csak a kézműiparosok nem voltak képviselve megfelelő arányban, sok olyan javaslatot fogadott el a szocialista munkásság képviselőitől, amelyek még sérelmesebbek és még hátrányosabbak az iparosokra nézve, mint az eredeti törvényjavaslat.

Az előljáróság szótán elhatározta, hogy megkezdi az iparosok gazdasági szervezését, a melynek keretén belül a munkaadók sikeresebben ellentállhatnának a munkások túlzott követeléseinek. Ezzel kapcsolatban elfogadták *Ozeiler* István előljárósági tagnak az iparosok általános sérelmei orvoslását célzó javaslatát.

Kimondotta azt is az értekezlet, hogy az ipartestület megkeresi Aradváros tanácsát azzal a kérelemmel, hogy a hátralekös tagsági díjakat a jövőben erősebben hajtsa be.

Végül a beíró ügyeket intézték el és megajtották a tanonczabadítást.

Öt korona naponta.

(Fosztogatás kötőgépekkel.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 11.

Egy csomó feljelentés tárgyában folytatott vizsgálatot a budapesti rendőrkapitányság. A feljelentéseket a büntetőbírósnál tették meg a károsultak a *Thomas H. Whittick & Co.* cég, illetve annak tulajdonosa *Hadlicsek* Alajos ellen, a rendőrségen pedig most fejezték be a károsultak, tanúk és terhelték kihallgatását és *Szentkirályi* rendőrfogalmazó, a ki a vizsgálatot vezette, az aktákat szombaton küldte vissza az ügyészségnek.

A „*Thos. H. Whittick & Co.*” cég az összes fővárosi és vidéki lapokban hirdeti a következőket:

5 korona

esetleg több kereset naponta!

Házimunka-kötőgép társaság. Mindkét nembeli egyének keresztetnek gépeinken való kötésre. Egyszerű és gyors munka egész éven keresztül otthon. Előismeret nem szükséges. A távolság nem határoz és mi eladjuk a munkát.

Thos. H. Whittick & Co.

Budapest, IV., Havas-utca 3. sz.

Ki ne akarna 5 koronát, esetleg többet keresni? A jelentkezők száma igen nagy és *Hadlicsek* Alajos — mint a feljelentés mondja — mindenkinek előad egy 10 koronát érő kötőgépet 100 koronáért. A gépre azonnal nagyobb előlegét kell adni, akkor a cég megtanítja a vevőt, hogyan kell a géppel bántani. A gép köt ugyan, de igen értéktelen munkát végez, a melyet értékesíteni egyáltalán nem lehet, vagy jóval kisebb áron, mint amilyen áron a *Whittick* cég kötelezi magát, hogy az árut átveszi.

Mintán biztos vevő van a munkára, a gépet mindenki megrendeli. Meg is kapja. Valamivel később (néha 4—8 hét telik el) megkapja a kötőanyagot, amelyet csakis a *Whittick*-cégtől szabad „beszerezni.” Most megkezdődik a munka. A gépvásárló szállítja a haris-

nyákat és az első szállítmányért megkapja a pénzét. Ezen már módfelett csodálkozik, mert akkor már tudja, hogy erre a vásárra *Hadlicsek* ur ráfizet.

Néhány nappal később azonban jön egy levél, melyben figyelmeztetik, hogy a szállított harisnyák távoiról sem felelnek meg a követelményeknek, csak azért vették át, mert első szállítmány és hiányzik a gyakorlat, de másodszor a cég ilyen kockázatba bele nem mehet. Nem is megy. Azontul nem vesz át egyetlen pár harisnyát sem.

Erről szól a feljelentés, amely hivatkozott tanukra, akiknek *Hadlicsek* a magyarországi üzletet el akarta adni és akiknek tőviről hegyire elmagyarázta az üzleti titkot, amely abból áll, hogy a csaknem értéktelen gépet el kell adni, az árut pedig átvenni nem szabad.

A cég azzal védekezett, hogy ő a jól kötött harisnyákat megbeszélés szerint átveszi, de a silány munkát, amely sokkal kevesebbet ér, nem értékesítheti, ezeket tehát nem veszi át.

A rendőrségi vizsgálat megállapította azt is, hogy *Hadlicsek*, mielőtt Budapestre jött, Prágában árusította a kötőgépeket.

SPORT.

+ A tornaegyesület köréből. Az *Aradi Tornaegyesület* tegnap este tartotta meg rendezési gyűlését. *Steinitzer* Pál dr. alelnök az új tornaévad megnyitása alkalmából meleg szavakkal üdvözölte a választmányt. *Nagy* Sándor titkár-művezető előterjesztette a felvételre jelentkezettek névsorát, kik a következők: *Vadász* Armád dr., *Koch* Sándor, *Pogány* Gusztáv, *Schindlberger* József, *Ardelean* János. Ezután a művezető a torna- és játék-órakeről, *Vissy* Ferenc pedig az evezős-osztály működéséről tett jelentést. Az alelnök bejelentette, hogy *Leuz* hamburgi hejőkészítő utnak indította az egyesület által megrendelt új kettős hajót.

Megtagadott aradi cégjegyzés.

(Az aradi pezsgőgyár ügye.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 11.

A legkritikább esetek közé tartozik, a mikor a „kereskedelmi cégjegyzések kihirdetésére felügyelő miniszteri biztos” életjelt ad magáról. Ez a hivatalnok a kereskedelmi miniszterium egy közege, a ki a cégvalódiság szempontjából szokta az egyes törvényszékek cégjegyzékeibe bevezetett kereskedelmi cégeket fölülvizsgálni, bizonyos esetekben egyes cégek ellen kifogást emelni s azok jegyzését az illetékes bíróságoknál megfellebbezni. Ilyen eset történt most is, a mikor a miniszteri biztos az *Aradon létesült Andrányi féle pezsgőgyár cégének bejegyzését fellebbezte meg.*

Az érdekes ügynek ezek a részletei:

Az *Andrányi Kálmán utóda* bornagykereskedő cég, a mint ismeretes, *pezsgőgyárat* létesített Aradon, a melyet külön céggel akart vezetni. Az *Andrányi Kálmán utóda* cég jelenlegi tulajdonosa tudvalevőleg *Kremmer* József szőlőbirtokos és felesége gyoroki *Andrányi* Eiza, az elhunyt *Andrányi Kálmán* leánya. A tulajdonosok a *pezsgőgyárat* — melynek a télen forgalomba kerülő palackjai és vignettái az *Andrányi család* címerét is fogják viselni — az „*Első aradi francia pezsgőgyár, gyoroki Andrányi Eiza*” céggel akarták bejegyeztetni s e cégjegyzés bejegyzése iránt folyamodtak az aradi királyi törvényszékhez, mint kereskedelmi bírósághoz.

A törvényszék a kérelemnek helyt adott. A kereskedelmi cégbejegyzések kiírdetésére felügyelő miniszteri biztos azonban felfolyamodott a törvényszék végzése ellen sa nagyváradi királyi ítélőtábla most hozott végzésével megváltoztatván az elsőbíróság végzését, a cég bejegyzése végett előterjesztett kérelmet elutasította s a már foganatosított bejegyzés törlesztését rendelte el. A kereskedelmi törvény szerint ugyanis a kereskedő cégét csak személyének vagy üzletének közelebbi megjelölésére szolgáló toldással használhatja. Ily értelmű toldásnak azonban sem a jelzőként használt első, sem a francia kifejezés nem tekinthető, emellett igazolva nincs, hogy a bejegyzettnél kért cég az üzletkör szempontjából e tekintetben első, a francia toldás pedig nemcsak az üzleti forgalomban való megtévesztésre alkalmas, de a cégvalódiság elvébe is ütközik.

A mi a tábla végzésének egy részét illeti, az annyiban nem áll meg, mert ez a pezsgőgyár Aradon tényleg az első.

A tábla ezen kívül nem engedte meg azt sem, hogy a cégtulajdonos nő leánynevet használhassa a cégben, miután már férjnél van s ily esetben a cégvalódiság elvébe ütközik, hogy az asszony a leánynevet használja a cégben.

A végzés folytán, mint értesülünk, az aradi pezsgőgyár termékel az *Andrényi Kálmán utóda*i cég nevével fognak forgalomba kerülni.

A korcsma-adósság.

(Rablással vádolt aradi korcsmáros.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 11.

Érdekes feljelentés érkezett ma az aradi rendőrséghez. A feljelentésben egy Szilágyi Lajos nevű munkás felesége azzal vádol meg egy aradi korcsmárost és ennek feleségét, hogy behatoltak lakásába és életveszélyes fenyegetések között elrablák ágyneműjét. A különös esetről a feljelentés alapján alábbi tudósításunk szól:

Szilágyi Lajosné, egy vaggongyári munkás felesége vasárnap délután Vas utca 29 ik számú lakásán kézimunkával foglalkozott, amikor megjelent a lakásban Kornaker András korcsmáros és felesége. Kornaker egyenesen Szilágyinéhoz ment, aki a divánon ült és — a feljelentés szerint — durva hangon követelt tőle hat koronát, amelylyel a korcsmáros szerint Szilágyi neki tartozik. Szilágyiné a felszólításra kijelentette, hogy férje adósságáról nincsen tudomása és így nem is fizeti azt ki.

— Ha irást tud felmutatni az adósságról, akkor kifizetem — mondta Szilágyiné.

A feljelentés szerint erre Kornaker bicskét rántott elő és jobb kezével leszorítván Szilágyinét a pamlagra, a bicskát fejének szegezte és ilyképen követelte a hat koronát. Minthogy Szilágyiné erre sem volt hajlandó fizetni, Kornaker az ágyakból mintegy nyolevan korona értékű párnát és takarót vett ki és azzal kifutott a szobából. Kornaker, feleségének ezen művelete után szintén eltávozott a lakásból, előbb azonban a következő kijelentést tette:

— Na most már megvan a pénzünk, most már kiabálhat!

Szilágyiné első ijedségében nem tudta, mitevő legyen és mire magához tért, Kornaker és felesége már rég eltűntek. Szilágyi csak este érkezett haza s eleinte boszút akart állani a korcsmáros tettéért, de a házbeliek rábeszélésére elállott ettől.

A rendőrség a feljelentés folytán holnap beidézi Kornakert és a feleségét és kihallgatásuk után átteszi az ügyet az aradi ügyészséghez.

Meggyilkolt községi irnok. Rejtélyes bűntény Világoson.

A gyilkost és a feleségét elfogták.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 11

Drámai mozzanatokban gazdag napja volt ma Világos községnek. A kora hajnali órákban híre futott egy gyilkosságnak, amelynek okát és részleteit különféleképen magyarázták: Milos Péter községi irnokot agyonlőtte Hermann Béla gépész.

Pár órával később újabb szenzáció történt a községben. A csendőrség ugyanis, miután előbb letartóztatta a gyilkost, a reggeli órákban letartóztatta a feleségét, Hermann Bélánét is, egy fiatal és szép asszonyt, állítólag lopásért. Hogy mi volt ennek a letartóztatásnak igazi oka, arról csak kósza hírek keringenek, de azt is találgatják, hogy ez a letartóztatás nem e lehet összefüggésben a gyilkossággal, amely különben nagyon lényegtelen okból történt?

A gépész vallomása szerint a gyilkosságot csupán önvédelemből követte el, de az egész ügynek nagyon bonyodalmas háttere van.

Világos község kínos szenzációiról alábbi tudósításunk szól:

(A gyilkosság.)

Hétfőn este három világosi fiatalember: Milos Péter községi irnok, Füzy Lajos közjegyzői irnok és Góbel János pékmester vidám mulatozást ceaptak, amelynek az volt a folyománya, hogy mind a hármas rózsás kedvre derültek. Efelé felé a fiatalemberek hangos énekező mellett sétára indultak a községben. Utközben Hermann Béla gépész háza mellett haladtak el és az egyik fiatalember jókedvében megdöngötte az ablakredőket. A zajra felébredt Hermann Béla, aki klugorván ágyából, kinyitotta az egyik ablakot és rákiáltott a mulatozókra, hogy viselkedjenek csendesebben. A kapatos fiatalemberek nevetéssel válaszoltak, mire Hermann erősebben szól rájuk:

— Takarodjanak innen, hagyják aludni az embert! Ha nem távoznak, lőök!

A fiatalemberek a dühös kifakadáson mulatva, ekkor eltávoztak a ház környékéről és tovább folytatták sétájukat. Félóra múlva azonban utjuk újra Hermann Béla házához vezetett. Ekkor megismételték előbbi tréfájukat és újból megkopogtatták az ablakredőket, még erősebben, mint előbb. An tréfájuknak második ízben sokkal komolyabb következményei voltak.

Hermann Béla ugyanis sejtén, hogy a fiatalemberek újból visszatérnek, az első incidens után felöltözött és a kapu előtt elrejtőzött, kezében egy szőlőkaróval várta a csendzavarókat, hogy elriassa őket a tréfa megismétlésétől. Mikor a fiatalemberek másodszor is bezörgöttek, Hermann hirtelen kiugrott a kapu alól és magasra emelvén a szőlőkarót, Milos Péternek tartott. A fiatalember, hogy elhárítsa az ütést, ekkor hirtelen kikapta Hermann kezéből a karót.

Ez volt a végzetes katasztrófa oka. Hermann ugyanis megijedvén, a nadrágja hátsó zsebéből hirtelen revolvert rántott elő és azt Milosra irányozván, egy lövést tett a fiatalemberre. A lövés halálos volt. A golyó a balszemén át a fiatalember koponyájába hatolt és menten megölte Milost, aki hang nélkül rogyott a földre.

(A gyilkos jelentkezik.)

A lövés hallatára Milos két társa futásnak eredt és jó messze eltávozott a háztól; majd pedig megállapodva várták, hogy Milos utánuk jöjjön. Hermann Béla pedig gyorsan magára zárta a kaput és nyugodni tért.

Füzy és Góbel hosszabb ideig várták Milost és többször szólították is, de minthogy a fiatalember nem adott életjelt magáról, vissza tértek a katasztrófa színhelyéhez, ahol a kapu előtt holtan találták társukat. A látvány borzalmas hatással volt a fiatalemberekre, akik abban a hiszemben voltak, hogy Hermann csak vaklövést tett. Kétségbeesve kiáltozni kezdtek és fellármázták a környék lakóit, akik az híven, hogy tűz ütött ki a községben, rémülten szaladtak ki az utcára.

A fiatalemberek ezután a meggyilkolt apjához Milos Gavrához rohantak, aki jomódu gazdaember. A szerencsétlen apa zokogva hallgatta végig fiának tragédiáját, majd pedig befogatott és a hirhezókkal a tett színhelyére hajtatott, ahol ekkor már nagy csődület volt.

Időközben Hermann Béla, Miklós Péter gyilkosa is kijött lakásáról és rémülten értesült arról, hogy Milos meghalt. Hermann a holttest láttára eltakarta arcát és remegő hangon hajtogatta, hogy ő nem akarta a fiatalember megölését és nem hitte, hogy golyója ilyen borzalmas hatással lesz.

A szerencsétlen fiatalember holttestét apja és barátai rögtön kocsi ra helyezték és elvitték a szülői házhoz.

Hermann Béla pedig azonnal — éjjeli egy órákor — a csendőriaktanyába ment, ahol jelentkezett, előadta az esetet, azt állítván, hogy önvédelemből cselekedett. A csendőrség Hermann kihallgatása után letartóztatta.

A gyilkosságnak már a kora hajnali órákban híre futott az egész községben, amelynek lakossága megdöbbenve tárgyalta az esetet. Hogy hogyan történt a gyilkosság, azt eleinte csak kevesen tudták és éppen ezért különböző hírek keringtek, amelyek az esetet Hermann Béla feltűnően csinos feleségével hozták kapcsolatba. Azt is beszélték, hogy Milos Pétert a szíve vitte Hermannék házatájára, mert a heves véri ifju bomlott a szép asszony után.

A községben nagy a részvét a szerencsétlen fiatalember iránt, aki mint jómódoru, intelligens ember általános kedveltségnek örvendett. Szeretett ugyan néha mulatni, de mulatozásában soha sem lépte túl a határt.

(A vizsgálat.)

A csendőrség a gyilkosságról már a kora reggeli órákban jelentést tett a kir. járásbírósnak. Halász Bála albiró nyomban megindította a vizsgálatot és kihallgatta ugy Hermann, mint a meggyilkolt barátait. Hermann a bíró előtt ugyanis úgy vallott, hogy a gyilkosságot önvédelemből követte el.

Az esetről még a délelőtti folyamán értesítették az aradi kir. ügyészséget, amely elrendelte a boncolást. Ennek megajtására Domokos László vizsgálóbíró ma délben Austerweil László dr. és Porgay Lajos dr. törvényszéki orvosokkal Világosra utazott. A boncolást a szülői háznál ejtették meg. Az orvosszakértők konstatálták, hogy a lövés feltétlenül halálos volt. A golyó a balszemén hatolt a koponyába és rögtön halált okozott.

Milos Péter gyilkosa, Hermann Béla, 35 éves ember és a foglalkozása cséplőgépkezelő. Hermann tegnap este is fáradtan érkezett haza a munkából és vallomása szerint ennek tulajdonítható, hogy a láрма annyira fel-dühösítette.

(Az asszony letartóztatása.)

A reggeli órákban a véletlen különös játéka folytán *Hermann Béla felesége szintén a csendőrség kezére került.* Hermannét, a csendőrség szolgálójával, egy fiatal román leánnyal együtt, szintén letartóztatta.

Az újabb letartóztatásnak is csakhamar híre futott a községben, ahol az eset nagy izgalmat keltett, mert mindenki azt hitte, hogy az asszony letartóztatása összefüggésben van férje cselekedetével és hogy ilyen módon Milos meggyilkoltatásának más okai vannak. Később is csak annyi került nyilvánosságra, hogy Hermannét más ügyből kifolyólag tartóztatták le, állítólag lopásért. De hogy mit, mikor és kitől lopott, azt tudósítónk minden utánajárása dacára sem tudhatta meg. Valamint rejtély az is, hogy mi része van ebben a dologban Hermanné cselédjének, a letartóztatott román leánynak.

A letartóztatott asszonyt leánynevén *Czimer Rózának* hívják s magas termetű, fiatal, feltűnően csinos asszony.

Világosan érthető izgalmat keltettek ezek a rejtélyes szenzációk és most kíváncsian várják a további fejleményeket.

Felsőbb leányiskola Aradon.

(Küldöttség Müller Károlynál.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 11.

Már régóta érezhető Aradon egy felsőbb leányiskolának hiánya, amely miatt évek óta sok panaszos szó esik, különösen családapák részéről, mert a *Somogyi Gyula* dr. vezetése alatt álló magán felsőbb leányiskola sokkal kisebb keretű, semhogy képes lenne befogadni Aradvárosnak összes magasabb képzettséget el-sajáltítani akaró leányait. Amellett, minthogy ez már a magániskolák fentartásával járó költségek miatt másképp nem is lehetséges, a tandíj túl magas, úgy hogy csak a vagyonosabbak engedhetik meg maguknak, hogy gyermekeiket ez iskolába járassák. Ezen a szomorú állapotban akarnak évek óta segíteni a *Somogyi* féle magániskola államosításával, ami azonban minde-ideig nem sikerült, csupán némi állami és városi segélyben részesült az iskola. És hogy a felsőbb leányiskola kérdése, mely mind égetőbb és égetőbb lesz városunk kultur szükségleteiben, még most sincs eldöntve, csak újabb bizonyítéka annak a már annyit hangoztatott nézetünknek, hogy Arad a többi vidéki város mellett nem csak egyéb tekintetekben, hanem tanintézetek dolgában is el van hanyagolva. Míg más városokban már régen vannak felsőbb leányiskolák, jogakadémiák és más felsőbb tanintézetek, addig Aradnak, amelynek intelligenciája megkívánja, megköveteli felsőbb tanintézetek létesítését, a középiskolákon kívül jórómán semmije sincs.

Ma Müller Károlynál, Aradváros országgyűlési képviselőjével egy 15 tagú küldöttség járt *Schór Lajos* cs.év. főmérnök vezetése alatt, mely arra kérte Müllert, hogy illetékes helyen vesse latba minden befolyását, hogy Aradváros egy állami felsőbb leányiskolát kapjon. A küldöttség előadta, hogy a kultuszminisztérium megengedte ugyan a meglévő magániskola felállítását, de oly csekély segélyt nyújtott, hogy az iskolát azzal fejleszteni nem lehet, sem a város magához nem válthatja. Minthogy pedig a felsőbb leányiskola, még pedig olyan felsőbb leányiskola, mely nem magán, hanem állami, vagy községi kezelés alatt áll, feltétlen szükség a polgárságnak, haddjon oda Müller Károly, mint a város képviselője, hogy az állam vagy államosítsa az intézetet, vagy létesítsen újat.

Müller Károly válaszában kijelentette a küldöttségnek, hogy egy olyan nagy város, mint Arad, tényleg nem maradhat tovább felsőbb leányiskola nélkül, mert egy ilyen intelligens városnak valósággal kulturszükséglete ez az iskola. E tárgybán a holnapi közgyűlésen fel fog szólni és indítványozni fogja, hogy a törvényhatóság újból kérjen a kultuszminisztériót nagyobb állami segélyt, a mely kérést ő a minisztériumban is támogatni fogja és minden befolyását latba fogja vetni, hogy ez a kérdés kedvező elintézését nyerjen. Ha azonban ez nem sikerülne, az iskola felállítását akkor is forszírozni fogja a törvényhatóságnál.

A küldöttség a válasz után Müller Károlyt lelkesen éjjelezve eltávozott.

Élénkül a politika.

A kiegyezés és a választójog.

A románok nem obstruálnak.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 11

Az a gyanu, amelylyel a közvélemény *Wekerle* és *Beck* vasárnapi tárgyalásait figyelemmel kísérte, veszedelmes beigazolást nyer. A tanácskozásokról természetesen nem adnak ki közléseket a publikum számára, de amennyit elárulnak, az is megokolta teszi, hogy fokozott érdeklődéssel nézzünk azok befejezése elé, amelytől természetesen nagyon tetemes idő választ el.

Tudvalevő, hogy az utolsó óráig hangoztatta a magyar kormány, hogy esze ágában sincsen a tárgyalások során előállni a *Szell-Körber*-féle kiegyezési javaslat bázisáról, amely a viszonyokhoz képest elég kedvező kiindulási pont, míg az osztrákok tudni sem akartak a régi javaslatról, hanem új kiegyezést kívántak s a tárgyalás anyagául csak a kiegyezési kérdések egész komplexumát voltak hajlandók elfogadni. Abból a körülményből, hogy a *szakbizottságok* e hónap 18-án már megkezdik a munkájukat — illetőleg ezeknek a bizottságoknak hat-hat tagja ül össze — minden beavatottság nélkül is konstatalható, hogy csakugyan a kiegyezés egész anyaga kerül megvitatásra. Az osztrák álláspont tehát már az első összecsapás alkalmával előnyomult. Most már az a kérdés, ezt a pozícióját meddig képes megtartani. A *Bánffy-Bádeni* és a *Szell-Körber*-féle elég kedvező kiegyezések után a nemzeti kormány csakugyan nem deferálhat az osztrák érdekeknek.

Az élénkülő politikai életről szólnak alábbi távirataink is:

A kiegyezés.

Budapestről táviratozzák: *Wekerle* Sándor miniszterelnök titkára, *Bárczy* István ma az alábbiakat mondotta egy újságíróknak:

— A magyar kormány bizvást reméli, hogy a kiegyezési tárgyalásnak pozitív eredménye lesz, de az új kiegyezés Ausztria és Magyarország között csak kereskedelmi szerződés formájában jön létre. Az egzemény minden más módja kizártnak látszik.

A választójog.

Budapest-ről táviratozzák: *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszter az általános választói jog behozatalára vonatkozólag

egy újságíró előtt ma a következőket jelentette ki:

— A belügyminisztériumban három hónap óta a statisztikai adatok pontos ellenőrzésén dolgoznak s ezidőszent épen a nagyfontosságú erdélyi választó-kerületek képezik a beható, lelkiismeretes tanulmány tárgyát. A *Wekerle*-kabinet elvállalta azt a feladatot, hogy az általános választói jog törvényét megalkotja és a kabinet ezt a feladatot hazafias szellemben meg is oldja.

Román nyilatkozatok.

Miháli Tivadar dr., a nemzetiségi csoport elnöke augusztus 26-án beszámoló beszédet mondott nagyilondai választói előtt. *Miháli* beszédében nyilatkozott a nemzetiségieknek a jövőben tanúsítandó magatartásáról is. Miután konstatalta, hogy ez a kormány csak átmeneti, nem tartja észszerűnek, hogy a nemzetiségi párt obstruáljon. A nemzetiségiek most csak teljesítsék ellenőrző hivatásukat, de annak, hogy egyes kérdéseket agyonbeszéljenek, sem értelme, sem jogosultsága nincsen.

Körülbelül ilyen értelemben nyilatkozott alvinci választói előtt *Maniu* Gyula dr. is és ebből megállapítható, hogy a nemzetiségiek lemondottak az eddigi taktikáról és abbahagyják az obstruálást.

Fölpofozott lilomtipró.

(Törbe osztó gavallér.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 11.

Makó ról írják ezt a nem mindennapi esetet: A makói *Acsev*. átomáson alapos leckében részesült tegnap egy gavalléros allűrökkel ékeskedő, hevesvérű fiatal aszfaltbetyár. Az eset részletei a következők:

Egyik makói tekintélyes kereskedő tegnap déltben Szeged felől vendégeket várt. Ezek fogadására 18 éves kis leánykáját küldte ki a vassutra. Míg a vonat megérkezett, a leány az indóház perronján sétálgatott.

Eközben egy fiatalabb koru, kivasalt ifju állt mellé és mézes mázos szavak kíséretében szerelmi ajánlatokat tett neki. Majd, mikor a szóra a kislány süket maradt, pénzzel és egyéb ígéretekkel ostromolta, közben pedig a karját erősen fogta.

A kis lánynak a szemtelen tolokodás közben mentő gondolata támadt. A járdakoptató ajánlatát színlag elfogadta, csak azt kötötte ki, hogy engedje el egy kis időre és majd visszajön. A hitvány lilomtipró erre szabadon engedte a kis lányt, aki hazaszaladt atyjáért. A kereskedő rögtön kisetett az állomásra és ott leányától különválvá várta a bekövetkezőket. Amint a nőcsábító *Don Juan* a kis lányt visszatérni látta, rögtön mellé szegődött. De nyomban ott termett az apa is és egy hatalmas pofonnal észére intette a csábítót, aki a pofon hatásától jobbra, balra bukfencczett.

Az esetnek számos szemtanuja volt, akik rendkívül örömmel vették az apa eljárását. De nem így az ügyeletes rendőr, aki a tetten ért csábítót, nevének följegyzése után, szabadon bocsátotta, ellenben erősen rátámadt az apára:

— Miért rendez itt botrányokat az ur?

Az esetnek folytatása a rendőrségnél lesz, mert úgy az apa, mint a járdataposó ellen megindította az eljárást.

Háboru a Balkánon.

Török-görög szövetség Bulgária ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 11.

Balkáni háboru küszöbén állunk — ezt jelenti ma egy berlini távirat. Bulgária hónapok óta készül akcióra Törökország ellen, viszont Törökország és Görögország is lázasan fegyverkeztek és már mozgósították is a határ felé csapataikat, noha a legutóbbi napokban békés hírek is keringtek.

Konstantinápoly-ból a napokban az a hír érkezett, hogy a porta újabb híreket kapott, melyek szerint nemcsak *Edvárd* király hatott megnyugtatólag *Ferdinánd* fejedelemre, hanem a többi kormányok is ily értelemben hatottak Bulgáriára. Ezért a porta a tervezett mozgósítást egyelőre nem viszi keresztül és csak a jelentett konkrét eszközökre szorítkozik.

Athén-ből ugyanekkor azt jelentették, hogy a legfelső hadügyi bizottság *Konstantin* herceg elnöklésével elhatározta, hogy hetvenöt millió drakmát ad új ágyuk beszerzésére és új kaszárnyák építésére, továbbá száz millió drakmát új hajók építésére.

Eközben a bécsi török nagykövet hosszabban tanácskozott *Goluhovszki* gróf külügyminiszterrel Bulgáriának Törökországgal szemben való viselkedéséről. A nagykövet azt igyekezett bebizonyítani, hogy Bulgáriának nincsen békés szándéka és kijelentette, hogy ily körülmények közt a porta is kénytelen a megfelelő intézkedéseket megtenni. *Goluhovszki* gróf ezzel szemben hivatalos jelentések alapján általában mondta a porta aggodalmát és hozzátette, hogy a bolgár kormány nem gondol háborúra és óvakodni fog attól, hogy végzetes kalandokba bocsátkozzék.

Na pedig megérkezik Berlinből hír, amely már a balkáni háboru megüzenéséről szól. A berlini távirat így hangzik:

Berlin, szeptember 11. Az itteni lapok jelentése szerint a konstantinápolyi görög követet kormánya felhatalmazta, hogy ajánlja fel a portának az *offenzív szövetség* Bulgária ellen. A szövetezés feltételei lennének: *Törökország hadat üzen Bulgáriának, betör Ruméniába és egy görög flotta, egyesülve a török flottával, megtámadja Bulgária feketetengeri kikötőjét.* A békét ötszáz millió frank hadikárpótlás fejében kötnék meg, amely összegnek egy részét Görögország kapná. A szövetezés további feltétele lenne, hogy Kelet-Ruméniá főkormányzója jövőben Törökország nevezi ki és végül, hogy Törökország elismeri Kréta egyesítését Görögországgal.

Ha ez a hír igaz, akkor el lehetünk készülve a mozgósításra, mert Ausztra-Magyarország a legközvetlenebbül érdekelt nagyhatalom ebben a háboruban.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi demokrata-kör szervező bizottsága folyó hó 12-én, szerdán este a *Központi szálló* külön termében tartja heti értekezését.

(*) *Tornakör*: Az aradi állami tanítóképzőintézeti ifjuság *Tornakör*-t alakított, melynek alakulógyűlésén a tisztviselői kart a következő képen választották meg: díszelnök *Láng Mihály* intézeti igazgató, tanárelnök *Nagy Sándor* tornatanár, elnök *Jurányi Gusztáv* IV. éves tanítónövendék, titkár *Stelly Géza* III. éves művezető, *Balásy Gy.* IV. éves és *Jakobics J.* III. éves, jegyző *Mathiasz Oszkár* IV. éves, pénztáros *Kun Péter* IV. éves, ellenőr *Klivinyi Zoltán* IV. tanítónövendék.

A Formanek—Zsedényi-ügy.

Nincs elégtétel.

Légrádyt is provokálták.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 11.

Abban a hosszúra nyult lovagias ügyben, amely *Zsedényi* Aladárnak „Titkok egy garnizonból” című cikke miatt támadt, ma újabb fordulat állott be. *Formanek* Lázár honvédőrnagy megbízottai ugyanis, miután *Zsedényi* nem minősítették lovagias elégtételadásra képesnek, *Légrády* Imre dr.-t, a Pesti Hírlap felelős szerkesztőjét provokálták, aki azonban megtagadta az elégtételt.

Az érdekes ügy újabb fordulatáról az alábbi távirati tudósításunk számol be:

Zsedényi Aladár hírsíró és *Formanek* Lázár honvéd őrnagy megbízottal tudvalevőleg újból becsületbiróság elé terjesztették az ügyet és a régi becsületbirósági ítélet revideálását kérték. *Palkovics* József ny. altábornagy, a becsületbiróság elnöke kijelentette, hogy a becsületbirák mindaddig nem ítélkeznek, amíg a segédek a régi becsületbiróság tagjaitól nyilatkozatokat nem szereznek be arra nézve, hogy azok az ügy revideálásába beleegyeznek.

A segédek ebben az irányban megtették a lépéseket, de a nyolc év előtti becsületbiróság tagjai az ügy újratárgyalásáról nem voltak hajlandók nyilatkozatot adni. Ezenélfogva a megbízottak újra kérték a becsületbirák határozatát arra, hogy az 1898-ban hozott marasztaló becsületbirósági verdikt és az azt követő, őfelsége a király nevében hozott rehabilitáló ítélet után képesnek tartják-e *Zsedényi* lovagias elégtételadásra, igen e, vagy nem?

A becsületbiróság négy órai tanácskozás után kijelentette, hogy az ügyben való bíraskodásra *képtelenség tartja magát* s hogy azt csak a régi becsületbiróság reparálhatja.

A felek segédei az eredmény kihirdetése után tanácskozásra vonultak vissza. *Zsedényi* segédei kijelentették, hogy felük ügyét megvizsgálták és tisztának találták, amiért is párbajképesnek nyilvánítják s felük nevében ismét és utoljára felajánlják az elégtételt. *Formanek* segédei ezt tudomásul vették, azonban kijelentették: minthogy a régi becsületbiróság határozata megváltoztatva nincsen, ez alkalommal kénytelenségből *nem vesznek elégtételt*.

Formanek őrnagy az ügy elintézésébe nem akart belenyugodni és megbizta *Leugerer* János és *Mayer* Pál századosokat, hogy *Légrády* Imre dr.-től, a Pesti Hírlap felelős szerkesztőjétől kérjenek elégtételt.

Légrády Imre megbízottai: *Porcsolt* Kálmán és *Kézdí-Kovács* László ma este találkoztak *Formanek* segédeivel, akiknek a következőket jelentették ki:

„Miután a hírlapi közlemény, amely miatt az elégtételkérés történt, *Zsedényi* Aladár aláírásával jelent meg s nevezett az elégtételadásra késznek nyilatkozott, továbbá, miután *Légrády* Imre dr. és *Hoffmann* Ottó dr.

mint *Zsedényi* megbízottai, s. hó 10-én a *Formanek-Zsedényi* ügyben fölvetett jegyzőkönyvben kijelentették, hogy *Zsedényi* lovagias elégtételadásra képesítettnek tartják, s miután *Légrády* Imre dr. ezen nyilatkozatát a saját tényével, hogy *Zsedényi* helyett kiálljon, nem dezavualhatja, s végül minthogy lovagias ügyekben a fokozatos felelősség elve ismeretlen, a lovagias elégtételadást megtagadják.”

Ezek után *Formanek*nek nem marad más hátra, minthogy sajtóbíróság útján keresen elégtételt.

HIREK.

Az iskola és a Mammon.

Arad, szeptember 11.

A mai postával érdekes levelet kaptunk. Az aradi főreáliskola egykori tudós tanára, *Fuchs* Károly — aki most Pozsonyban lakik — írta, válaszként arra a cikkre, amely a fenti címmel az *Aradi Közlöny* szombati számában megjelent. A levél így hangzik:

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Az „Aradi Közlöny”-ben egy levelező *védőnként* hozza fel, hogy a felsőbb leányiskolába csak gazdag ember leánya járhat. Az illető levelező ezzel nem vádat emelt, hanem elismerő okmányt állított ki az igazgatóságok; és ha az igazgató modern ember, akkor az „Aradi Közlöny” papírjában babérkoszorút lát. En magam sok évig voltam állami felsőbb leányiskolai tanító — nem: „tanár.” A miniszteriumból mindig azt az utmutatást kaptuk, hogy a felsőbb leányiskola csak a *gazdag* családoknak szól és aki nem gazdag ember, az küldje a leányát vagy a népiskola felsőbb osztályaiba vagy a polgari iskolába. Ha tehát az aradi igazgatóság akár bevallottan, akár be nem vallottan a szerényebb sorsú leányokat külön osztályban elkülöníti és így eltasztja, akkor az igazgatóság avval csak a miniszterium utmutatásait követi. Ha a budapesti cipő az aradiak lábát szorítja, akkor az aradiak lába hibás és nem a budapesti kaptafa. A vidéki lábnak alkalmazkodnia kell a kaptafához, melyet Budapesten a tudomány és paedagogia elvei szerint matematikai pontossággal kifaragtak a budapesti láb mintájára.

Pozsony, 1906. évi szept. 10.

Kiváló tisztelettel
Fuchs Károly.

Eltekintve attól, hogy az Aradi Közlöny cikke véletlenül nem felsőbb leányiskoláról szólt, a keserű iróniájú levélnek igaza van. Ha a miniszteriumban az az irányzat, hogy a szegényebb leányokat kizárják a „magasabb” képzettség paradicsomából, akkor nekünk, aradiaknak tényleg igen kevés a panaszolni valónk. Akkor legfőjebb ismét azt a véleményt szűrhetjük le magunknak, hogy ebben az országban nevetséges és alávaló játék folyik a jelszavakkal, az olyan jelszavakkal, aminek ez egyenlőség. A kiváltságok, melyeket papíron eltörölték, gyönyörűen virágozhatnak Hunnia földjén. Most azonban már nem a nemesi oklevél és nem a *primae nonus* adják meg a kiváltságokra való jogot, hanem a pénz.

Oh, államférfiai bölcsesség, mily nagy is vagy! A többet adózó polgár, aki gyümölcsöztetve heverteti pénzeit a bankokban, valóban hasznosabb és több előnyben részesítendő tagja a társadalomnak, mint a munkás, akinek még a választói adócenzusa sincsen meg, de aki produktív munkával járul hozzá a nemzeti felendülés előidézéséhez. A tőke, amely biztosítja tulajdonosának azt a tiszteletbeli hitbizományt, melynek nem árthat a szellemi alacsonyág, valóban a legtisztéletreméltóbb dolog. El kell tehát különíteni a gazdag csemetéket a szegényektől, nehogy inficiálják őket azok a furcsa fogalmak, melyet az érintkezés folytán az életről szerzhetnek. Hiszen benne vagyunk a nemzeti demokratizmus árjában!

De a meggyőződést tisztelni kell. Kinek-kinek megvan a maga fogalma az istenségről. Hogy vannak, akiknek az aranyborjú az istenük, az csak annak a bizonyosága, hogy sok ember még a borjuban is maga fölött álló lényt lát. Es a maga szempontjából mindenkinek igaza is van. Még — esetleg — egy miniszternek is.

— Az aradi vértanúk emléknapja. Az aradi vértanúk október 6-iki emléknapja az idén sokkal nagyobb szabású lesz, mint az előző években volt. A nemzeti ünnepélyeket rendező bizottság ma délután öt órakor Kovács Vince elnöke alatt ülést tartott, amelyen megállapította az október 6-iki ünnepély főbb pontjait. Részletes programot egyelőre még nem dolgozott ki a bizottság, mert még nem kapott róla hivatalos értesítést, hogy a képviselőház és más küldöttségek miként és milyen számban vesznek részt az ünnepélyen. Az eddigi megállapodás szerint az ünnepély reggel kilenc órakor gyászmisével kezdődik, amely után a résztvevők a vértanú-szoborhoz vonulnak, ahol az ünnepséget az aradi színház énekkara vezeti be. Ezután alkalmi költeményt fognak szavalni, majd pedig ünnepi beszéd következik és a szobornak a küldöttségek által való megkoszoroztatása. A szobortól a vesztőhelyre vonul ki a gyászoló közönség. Itt az ünnepélyt a tanítóképezde ifjúságának énekkara vezeti be, amely után alkalmi költemény és ünnepi beszéd következik. Az ünnepély részletes programját a bizottság a jövő héten állapítja meg, amikor már itt lesznek a bejelentések a küldöttségekről is.

Budapestről jelenti tudósítónk: A képviselőház az idén küldöttségileg vesz részt az aradi gyászünnepen, amelyet Jusch Gyula, a képviselőház elnöke fog vezetni. A gyászünnepélyen a függetlenségi párt tagjai igen nagy számmal vesznek részt. A jelentkezésre szolgáló ívet a függetlenségi-párt titkári hivatalában ma tették ki.

— Appel báró temetése. Appel János báró lovassági tábornok, Bosznia- és Hercegovina volt kormányzójának aradi temetése egy fél nappal elhalasztódott. A temetést ma délután kellett volna megtartani a az Andrássy tér ablakaiban nagy közönség várta a gyászmenetet, a tábornok koporsóját hozó vasuti kocsit azonban nem érkezett meg délután, hanem csak este, a hét órai vonattal. Erre való tekintettel úgy intézkedtek, hogy a temetési menet holnap, szerdán reggel nyolc órakor indul el a vasuti állomásról, a már közölt program szerint. A temetésre vezé-

nyelt csapatok reggel háromnegyed nyolc órakor gyülekeznek a Béla-téren. Appel báró temetésére ma délből Aradra érkezett Temesvárról Schweitzer Lajos lovag tábornok, hadtestparancsnok és Fanta Károly altábornok, a temesvári 34. gyaloghadosztály parancsnoka. A temetési menetet valószínűleg Domansky Rajmund vezérőrnagy, aradi dandárparancsnok fogja vezetni. A halottas kocsit a 33. gyalogezred egyik zászlóalja fog haladni Dietrich Albert ezredes vezetésével, a kocsit után az aradi honvédszászlóalj Lippner Károly alezredes vezetésével.

— Képviselők díszmagyarban. Budapestről táviratozzák: Jusch Gyula házelnök ma köriratot intézett a képviselőház összes tagjaihoz, amelyben fölkerül az egyes ünnepélyeken — mint pl. a Washington-szobor leleplezésén — résztvenni szándékozók, hogy a házban jelentkezzenek. Végül arra kéri a házelnök a képviselőket, hogy minden ilyen ünnepélyen díszmagyarban jelenjenek meg.

— Elhalasztott autómobil-kiállítás. Mára jelezte a Budapesti Autómobil-Klub annak a bizottságnak Aradra érkezését, amelynek az volna a feladata, hogy az aradi autómobilgyár ügyében tárgyaljon a városral és a vágánygyárral. A látogatás azonban — immár másodízben — elmaradt. Ennek valószínűleg az az oka, hogy az autómobil-klub, a legutóbbi konstanzi botrány miatt, lemondott a bukaresti kiállítás meglátogatásáról. Minthogy pedig az aradi kiállítás a bukaresti ut programjába volt illesztve, elmaradt ez is és így valószínűleg csak a jövő hónapban jönnek Aradra az autómobil klub megbízottai.

— Az evangélikus templom felszentelése. Az aradi új evangélikus templom felszentelése iránt a vidéki közönség körében is nagy érdeklődés mutatkozik. Alig múlt el nap anélkül, hogy újabb bejelentések érkeztek az egyházhoz. A felszentelés ünnepélyen az aradi római kat. templom énekkara is részt vesz. Az előadandó énekdarabokból szorgalmasan folynak a próbák. Szeptember 16-án, vasárnap este pedig a Központi szálloda dísztermében zártkörű táncestély lesz, melyre a rendezőség a meghívókat már szétküldte. Amennyiben tévedésből olyanok, akik igényt tartanak rá, meghívót nem kaptak, kóroznak Friis Lajos lelkészhez, vagy Kneffel Lajos vaskereskedőhöz fordulni. A minden tekintetben sikeresülnek ígérkező táncestélyre a rendezőség minden előintézkedéseket már megtett. Az érdeklődés oly nagy, hogy méltó befejezése lesz azon örömapraknak, melyet az egész város meleg érdeklődése kísér.

— Vége a petrozsényi sztrájkoknak. Petrozsényből táviratozzák: A petrozsényi bérharc megszűnt. Ma reggel 1500 munkás, tehát a teljes létszám, munkába állt. Különösebb esemény nem történt. Éjjelre ugyanennyi munkás leszállása biztosra vehető.

— A szokolisták Budapesten. Budapestről táviratozzák: Ma érkeztek a szokolisták Budapestre, míg egy kisebb csapatuk Fiumében maradt. A budapesti szokolisták tegnap Kőbányán értekezést tartottak, amelyen elhatározták, hogy díszes fogadtatásban részesítik honfitársaikat és Kelenföldig eljűk akartak menni. A szokolistáknak ugyanis csak ma este kellett volna Budapestre érkezniük, de a fiumei rendőrség, esetleges zavargásoktól tartván, nem engedte meg, hogy Fiumében terőzködjének s így a szokolisták kénytelenek voltak azonnal vonatra ülni. Így azután a ma estére tervezett díszes fogadtatás természetesen elmaradt. A szokolistákat a főváros szállásolja el az egyes iskolák-

ban. Tiszteletükre holnap dísztorna lesz a Csömör-úti versenypályán.

— Huszonöt éves papi jubileum. A nagylaki római kat. egyház plébánosa, Döbcs Ferenc ma ünnepelte huszonöt éves papi jubileumát, ezüst miséjét. A nevezetes évforduló alkalmából Nagylakra érkezett a kerület összes katolikus papsága, akiket Hoffman O. dr. fődeákfi főesperes és Rózsa József mezőkövácsházai alesperes vezettek. Az ünnepség a szentmisével vette kezdetét, melyet a jubiléus szolgáltató. A kézvezetői tisztelet Hoffman dr. főesperes teljesítette, az ünnepélyes szent beszédet Rózsa József mondta. Az ünnepség további része a plébánián folyt le, ahol az ünnepelt küldöttségeket fogadtak. Délben az ünnepelt tiszteletére a Könyves féle vendéglőben bankett volt, amelyen több mint kétszázan vettek részt.

— Öngyilkos bankár. Bécsből táviratozzák: Bergstein Gyula bankár, a Bergstein-féle bankház főnöke, tegnap dolgozó-szobájában agyonlétte magát. Öngyilkosságának okát szerencsétlenül bíróságtörvényekben látják.

— Eljegyzés. Laszky Gyula, az Osztrák-Magyar Bank aradi fiókjának tisztviselője, Laszky József temesvári kir. táblai elnök fia, eljegyezte Kovács Kató kisasszonyt, Kovács Akos temesvári kir. főmérnök leányát.

— Aradi lepezerkesztő a román király előtt. Ily című cikkünkre vonatkozólag Russu-Sirianu János, az aradi Tribuna főszerkesztőjétől levelet vettünk, amely a következők közlésére kér:

Igaz ugyan, hogy a nagyváradi kir. ügyészség „Romaniá din statul ungar” című könyvemért post indított ellenem. Ezen per azonban az év február havában megszűnt, még pedig teljes felmentéssel. Hogy ezt bizonyítsam, mellékelem a nagyváradi kir. ítélőtáblának hiteltelített 417—906. sz. iratát, melyben, miután elmondja, hogy a vádtanács helyesen hozta meg a megszűntető végzést, az ügyész felelősségéről a következőket írja:

„A vádtanács a végzésben felhozott és e helyen is elfogadott indokai alapján a Bp. 264 §. 1. és 6. pontja értelmében helyesen utasította el a vád iratát és helyesen szüntette meg a Russu-Sirianu János terhelt ellen az eljárást, miért is a kir. ügyész által e miatt bejelentett s a kir. főügyész által folytatott felfolyamodást a Bp. 379. §. 4-ik bekezdése értelmében elutasítani kellett. Nagyvárad, 1906. évi február hó 22. napja. — Sával, elnök. Balogh, előadó.”

Egyben a következő 4428—906. B. T. sz. végzést közlöm és dr. Marston Jusztin ügyvédemmel:

„Ezen kir. ítélőtábla végzés eredetben az iratoknál megtartani, hiteles másolatban pedig az érdekeltekkel közöltetett rendeltetik. — Egyidejűleg az iratoknál elfekvő s bünyelként lefoglalt „Romaniá din statul ungar” című könyv Russu Sirianu János aradi lakosnak kiadottai rendeltetik. — Nagyvárad, 1906. évi március hó 6-án. Irányi János. főjegyző.”

Mind ezek azt bizonyítják, hogy könyvem sem nem államellenes, sem nem tartalmaz semmit, ami az állam egységét támadná, hanem szigorúan tárgyilagos alapon van írva, különben sem a román akadémia nem tűntette volna ki pályadíjjal, sem Románia királya nem részesítette volna figyelemben.

— Felfüggesztett segédmérnök. Makó ról írják: Kolossy János városi segédmérnök ellen egy építkezésből folyólag a közgyűlés vizsgálót rendelt el. Farkas József polgármester a vizsgálatot megejtette s ennek folyamánként a fegyelmi eljárást beszüntette. A polgármester ezen határozata tegnap került a közgyűlés elé. A kérdés a körül forgott, hogy a szóban forgó építkezés, mely miatt a vizsgálat elrendeltetett, külterületen van-e vagy sem? A közgyűlés többsége a polgármesterrel ellenkező álláspontot helyezkedett s a segédmérnököt állástól felfüggesztette.

— Gyilkos földbírtokos. Kecskemétről táviratozzák: A lajosmizsei csendőrség táviratilag értesítette a kecskeméti ügyészséget, hogy a lajosmizsei tanyákon ma éjjel gyilkosság történt. Tóth István odaváló lakost a szántóföldön agyonlétve találták. A csendőrség nyomban hoz-

záfogott a gyilkos fölkutatására s csakhamar sikerült Hochmayer Mihály gazdag lajosmizsei földbirtokos személyében a tettest kinyomozni. Hochmayer azzal védekezik, hogy Tóth Istvánt tilosban való legeltetésen kapta s mikor el akarta zavarni, Tóth vasvillát emelt reá, mire ő önvédelemből agyonlőtte. A vizsgálatot folytatják.

— Egy Balzac-anekdota. A Figaro írja a következő érdekes Balzac-anekdotát. Blanche dr., az akkor híres elmeorvos, egy napon meghívta nevesebb francia kollegáit a vezetése alatt álló elme-gyógyintézet megtekintésére. A látóvalók megemlézése után a vendégek terített asztalhoz ültek, a hova a vendégszerető házigazda néhány gyógyult páciensét is meghívta. A vendégek között csak egy ember volt, aki sem a páciensek, sem az orvosok közé nem tartozott, s akit Blanche, mint egyik legbensőbb barátját hívott meg erre az alkalomra: Balzac. A lakoma fényes volt. A vendégek aig tudták Blanche dr. módszerét kellően feldisszíni. A bor feldobta a nyelveket és csak egy röpködtek a szellemesnél szellemesebb megjegyzések. Különösen Balzac volt kifogyhatatlan a vidám ötletekben. Egy kissé izgatott volt, mint mindig, amikor társaságba járt, s a szemek is csillogtak a lakoma közben elfogyasztott pezsgőtől. Mikor a vendégek megköszönték a házigazdának szíves vendéglátását, az egyik tekintélyes orvos áradozva fordult Blanche-hoz:

— Valóban uram, az ön módszere oly kitűnő, hogy a legkiválóbb szakértők is zavarba jönnek, ha az ön által kezelt elmebetegeket látja és hallja. De engedje meg uram, hogy figyelmeztessem valamire. Az a kővér ember, aki annyi mulatságos dolgot mesél az asztalnál, még nem egészséges. Azen még meglátszik, hogy elmebeteg. Vigyázzon rá uram.

Blanche dr. nevetett a szakszerű megjegyzésen, de ezért nem árulta el, hogy az elmebetegnek tartott vendége Balzac, a világhírű regényíró volt.

— Piktörök a Tiszában. A szolnoki művész-kolónia tagjai gyakran tesznek kirándulásokat a Tiszán a művész-társaság vitorlás-csónakain. Szombaton erős szélben ötven indultak el egy vitorlásra: Frecskay Endre, Faragó Géza, az Aradon is ismert kitűnő rajzoló, aki a vitorlát kezelte, hatvani Hatvany Ferenc, ifjabb Lechner Odön kormányosok és Polya Tibor. Délután fél három órakor kezdtek evezni; a vitorlás el volt látva élelmiszerekkel, italokkal. A szél süvöltött, a hullámlás óriási volt. Már négy kilométernyi utat tettek meg, amikor a szél mind erősebb lett, valóságos vihar támadt és egyszerre kiszakította a vitorla köteleit. Nagynshezen egy tutsjra terelték a csónakot, a vitorlát rendbehozták és tovább folytatták utjukat a tenpói híd felé. Alig haladtak tíz percig, hullámhegyek tornyosultak előttük és a Tisza közepén felfordult a csónak. A fiatal művész-társaság a másik pillanatban már esőben, szélviharban a hullámokkal küzdött. Faragó Géza a part felé uszott. A többieket a vitorlás alá sodorták a hullámok. Felűntek, majd újra elnyelte őket a víz. Ha egy pillanatra kiszabadultak, Faragó után kiáltottak, aki kétségbeesve küzdött a hullámokkal és már-már elmerült. A vitorlásba kapaszkodva csak percekig tarthatták magukat a felszínen. A legveszedelmesebb helyzetben Faragó volt, aki már megadta magát sorsának és néha percekig a víz alá merült. Ekkor Frecskay Endre saját életének kockáztatásával Faragó mellé uszott, hátról megfogta és alámerülve, majd újra felszínre jutva magával hurcolta a fuldoklót. Ötven méternyire lehetett a parttól, ahová éppen akkor kapaszkodott fel Hatvany. Meghallotta a segélykiáltást és látva társainak

életveszélyes helyzetét, visszaugrott a Tiszába, odaszórt és borzalmas küzdelem után sikerült mind a hármuknak a partra kapaszkodni. Polya Tibort, aki a vitorla alá került Lechner mentette meg. Ezek azt hitték, hogy Faragó belefulladt a Tiszába. Ruha, ing, cipő, mind együk-ről lerongyolódott. Vizesen, átázva, gyalog vándoroltak haza; az ijedelmen kívül azonban komolyabb bajuk nem esett.

— Hogy büntették az újságírót? Ma, mikor a magyar sajtóra ismét rossz idők járnak, nem érdektelen az, amit egy olasz lap ír a 16. század olasz hírlapíróinak sorsáról. Ebben az időben ugyanis minden hírlapírót, aki a hatalmasoknak nem tetsző híreket közölt, felakasztották. 1565-ben Nicolo Franco hírlapírót azért akasztották fel, mert egy satirikus epigrammát közzétett. Hasonló sors érte Pallentieri hírlapírót, valamint Annibale Capello papot is, aki életét 1587-ben fejezte be bitófán. Philippe Rivaroli lelkészt egy hírlapi közleményeért 1780 augusztus 4-én akasztották fel, míg egy harmadik hírlapírót, Gaetano Volpini apát, azért szenvedett martirhalált 1724-ben, mert leplezte Sobieska Klementina szerelmi viszonyát. A római hírlapírók közül Enrico Trivelli gróf az utolsó hírlapírót, akit szókimondásáért felakasztottak. Ezt 1737 február 29-én végezték ki, míg elvaráztalt, köztük Giovanni Battista Jacobini fermói papot, örökre száműzték.

— Az áruk elnevezése. Egy szegedi kereskedő Barátságnak néven valami újfajta italt hirdetett és hozott forgalomba. A rendőrkapitánynak nem tetszett ez az elnevezés, mert a barátoknak (értvén ezalatt a szerzetes barátokat) egyáltalán nem szabad szeretniük az italt és nemcsak hogy megtiltotta a kereskedőnek porlékja ilyen elnevezését, de még meg is büntette őt a barátokat sértő elkeresztelés miatt. Az elsőfokú ítéletet a városi tanács is helybenhagyta. A kereskedelmi miniszter, mindkét elsőfokú ítélet megváltoztatásával felmentette a kibégás alól a kereskedőt és pedig azzal a megokolással, hogy a kereskedők és gyárosok készítményeik vagy áruk megjelölésére — a mennyiben törvénybe, vagy mások törvényes vagy szerzett jogaiba nem ütközik, vagy a közönségnek az áru minősége és származási helye vagy egyéb tekintetben való félrevezetésére nem alkalmas — tetszésszerű elnevezésekkel alkalmazhatnak és ebben a tekintetben, az említett feltételek felforgása esetén, semmiféle korlátozásnak alávetve nincsenek.

— A faronit. Londonból jelentik, hogy a Massachussetts állambeli Linnden végzetes kísérleteket tettek a faronit nevű robbantószerrel, amelynek pusztító hatása és ereje háromszorosan fölülmúlja a dinamitét. A feltaláló, Würtemberg Ferenc és az amerikai szindikátus elnöke, Tattnel, aki az új találmány finanszírozására vállalkozott, jelen voltak a borzalmas kísérleten. Alig dördült el az első faronit löveg, köröskörül rémséges pusztítást vitt véghez. A feltalálót darabokra szakgatta a robbanás s mire a korbáczba értek. Würtemberg Ferencel, már meghalt. William Tattnel szintén halálos sebeket szenvedett s aligha marad életben. Nem első eset, hogy az új robbantószerrel ilyen végzetes kísérleteket tettek. Tavasszal a faronit elpusztította a feltalálónak laboratóriumát és Würtemberg akkor is súlyosan megsebesült. A mostani kísérletekkel a feltaláló azt akarta igazolni az amerikai szindikátus előtt, hogy bár a faronit feszítőereje háromszor nagyobb, mint a dinamité, kezelése nem jár veszedelemmel.

— Az el-ktro bioskop. Immár három hete szórakoztatja az aradi közönséget a Lifka féle elektro-bioskop. Az érdekes és izgató képeknek egész sorozatát mutatta be eddigelé ez a pompás kinematográf. Holnap ismét új programmal lép a közönség elé. Az új számok egytől-egyig érdemesek a közönség érdeklődésére. A bioskop minden második napon új műsört mutat be. A holnapi műsorból kiemeljük a Velence látkepe, a csodaszéruméhtas és

Egy büntény című képeket, amelyek gyönyörű színészsükkel és izgató jeleneteikkel nagy hatást értek el mindonutt.

— A kisasszonynapi halálos álmom. Meszkó-váczháza Kisasszony napján volt a bucsu. A legények természetesen bálát rendeztek és az is természetes, hogy ittak. Knapcsik Mihály se a táncban, se az ivásban nem adta oda az elsőbbséget a legénypajtásainak. Éjfélkor aztán, mikor vége volt a táncnak, a legény kiment az udvarra s keresett magának egy helyet, ahol lefeküdjön. Le is feküdt és elaludt. Nem gondolta szegény, hogy a tulvilágon fog felébredni. Nem bántott senkit és mégis halálnak halálával halt meg. Ismeretlen tettesek a korcsma udvarán, ahogy aludt, deronggal agyonverték. Agyveleje kilocscsant és nagy vértócsa keletkezett körülötte. Egy hang nem jött ki az ajkán. Álmában érte a halál. Már jó ideig feküdt vérben, amikor a korcsmáros kiment az udvarra. Ő látta meg elsőben is a holtra vert Knapcsikot. Azonnal Schaffer Sámuel dr. járás-orvoshoz rohant, aki rögtön a helyszínére sietett. De már csak a beállott halált konstatálhatta. Kövér Béla főszolgabíró a csendőrséget bizta meg a tettesek kézrekerítésével. Deszpot István járási őrmester erélyes nyomozása folytán ma sikerült is a tettest egy Stefanidesz Károly nevű legény személyében elfogni. Stefanidesz tagadja ugyan tettét, de a körülmények ellene vallanak. A gyanu főleg azért irányult rá, mert a gyilkosság estéjén a korcsma rostól lámpát kért, azt állítván, hogy a korcsma udvarában egy nyöszörgő embert látott. Mint-hogy senkisé is halott jajsót és mert az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a halál az az ütés után nyomban beállott, nagyon valószínű, hogy Stefanidesz a gyilkos, aki ilyen akarta magáról elhárítani a gyanút. A közigazgatási hatóság az eset folytán elhatározta, hogy bucsu alkalmával a korcsmákat már este be fogja zárni és táncmulatságra egyáltalán nem adnak engedélyt.

— Belhák, svábok, poloskák legbiztosabb pusztító szere Vojtek és Weisznel Aradon. 112

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Sikkasztással vádolt vendéglős. Az aradi ügyészséghez ma feljelentés érkezett egy aradi vendéglős ellen. A feljelentő Weisz Pál főpincér, aki azzal vádolja Palkovics Pétert, a városi legény nagyvendéglős bérlőjét, hogy 880 koronányi óvadékát elsikkasztotta. Weisz Pál a feljelentés szerint több ízben követelte Palkovicstól a pénzét, aki azonban nem volt hajlandó ezt visszaadni, miért is a főpincér ügyvédje, Steinsitzer Pál dr. útján megtette a feljelentést a vendéglős ellen.

NAPIREND.

Szeptember 12. Szerda. Róm. kath. naptár: Guidó. — Protestáns naptár: Guidó. — Görög-keleti naptár (augusztus 30.): Sándor püspök. — A nap két 5 óra 32 perckor, nyugszik 6 óra 19 perckor.

Időjelzés. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint, a mai napra a következő időjárás várható: Hűvösebb, sok helyt csapadék, délen, keleten változókonny.

A Fehér Kereszt-egyesület ingyenes orvosi rendelésintézete (Magyar-utca 6.) Rendelő orvosok: Dr. Leitner Ernő délután 3—4. Dr. Fodor Odön délelőtt 8—9. Dr. Rosenbaum Pál délelőtt 8—9. Dr. Hermann J. Károly kedden és pénteken délelőtt 12—1 órakor.

Szeptember 12. Városi közgyűlés délután 4 órakor. Szeptember 15. A magyarországi festőművészek aradi csoportjának táncvigalma (Városliget.)

Szeptember 16. Evangélikus bál (Központi Szálló.) — Az aradi óras és aranyműves segédek szakegyületének színelőadással egybekötött táncmulatsága (Városliget.) — A pankotai hegyközség közgyűlése délután 2 órakor.

Szeptember 23. Foxterrier és tacskó kiállítás Új-Aradon (Wallinger-kerthelyiség.) — Galsa hegyközség közgyűlése délután 2 órakor.

Október 20—21. Aradi lövésznyek.

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, szeptember 11.

Az időjárás esőre fordult, ami a folyamatban levő kukoricatörést akadályozza.

A gabonaüzlet menetében régóta tartó lanyhaság szűnőfélben van, amilyenre elég s megnyugtató. Dacára a kedvezőtlen időjárásnak, a mai piac élénk volt.

E kelt:

5000—6000 mm. buza 6.20—6.40.

300 mm. rozs 5.00—5.10.

200 mm. árpa 5.80—5.40 és

190 mm. zab 5.60—5.70.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 11

Amerika ¼ olcsóbb. Kínálat és vételkedv jó. Elkelt 50,000 méterháza tartott áron.

Az árak 50 kilónként számítva:

Déli tőzsde.

Buza októberre . . . . . 6.95—6.96

Aprilisi buza 1907-re . . . . . 7.32—7.33

Rozs októberre . . . . . 6.02—6.03

Zab októberre . . . . . 6.42—6.43

Uj tengeri 1907-re . . . . . 4.97—4.98

Zárulati 5 órában:

Buza októberre . . . . . 6.97—6.98

Aprilisi buza 1907-re . . . . . 7.32—7.33

Rozs októberre . . . . . 6.04—6.05

Zab októberre . . . . . 6.49—6.50

Uj tengeri 1907-re . . . . . 4.97—4.98

Irányzat szilárd.

Zárulati 5 órában:

Osztrák hitelrészvény 669.25

Magyar hitelrészvény 808.75

Magyar koronajáradék 94.50

Osztrák-magyar államvasúti részvény 674.75

Déli vasút 167.25

Leszámlolóbank részvény . . . . . 516.—

Magyar jelzálog hitelbank 524.50

Rima-Murányi vasúti részvény . . . . . 584.—

Városi villamos vasút részvény 584.75

Konvertált jelzálogrészvény 134.75

Egyesült Budapesti fővárosi takpénzt. 2285.—

Adria tengerhajózási részvénytárs. . 4450.—

Orosz járadék . . . . . 98.—

Erzsébet szanatórium sorajegy pénzben —

Erzsébet szanatórium sorajegy árúban —

— Bécsi vágómarhavásár. Bécs, szeptember 10.

A mai vásárra került 3282 magyar, 26 galiciái, 873 német, összesen 4161 darab. Ezek közt 503 legeióli.

Jegyzetek:

Magyar elsőrendű 82—92 K., darabonként 94 K., másodrendű 74—81 K., harmadrendű 64—72 K., elsőrendű galiciái 100—104 K., másodrendű 96—98 K., német-hizott 94—99 K., másodrendű 82—92 K., harmadrendű 76—81 K., legeióli 62—72 K., siány hizott 60—70 K., bika 62—84 K., kivételesen 85—86 K., tehén 62—78 K., bivaly 52—62 K. Száz kilónként, élősúlyban, fogyasztási adó nélkül.

CSARNOK.

Extasis.

Irtá: Fehér Judit.

(4)

(Vége.)

Am a mai látogatás lényegével — a leány persze csak a sejtés kódén keresztül — tisztában voltak mind a ketten. A férfi ide hívta a leányt, a festés ürügye alatt, hogy együtt lehessen vele. És a leány, akit a szerelmeseért való aggodalom egészen megtört és elgyötört, eljött a félig tiltó, félig kihívó szózatra, szakítva ösztönszerű és belénevelt előítéleteivel, hogy önfeláldozási vágyának engedve a férfi lába elé tegye szerelmét, — a gróf a betegségét tudva levőleg a szerelem rovására írta — hogy meg is halljon érte, ha a férfi meggyógyulása okáért ez volna kívánatos.

És nem gondolt a holnapra, sem akkor, amikor ide jött, sem most, amikor egy zsá molyon üve, szép áhítatos szemével feltekintett a férfira. A magával való törődés egyáltalán nem volt felvéve — ahogy modern szóval mondják — életének a programjába. Főképp persze nem került a sor. Inkább más dolgokról beszélgettek Anna elbeszélte a grófnak, hogy mit álmodott azt a napot követő éjjelen, amikor őt először látta. Kint feküdt a mezőn, körülötte olyan kihalt minden, mint ha megkövült volna felette az égbolt, a fák és mellette, a fűszálak. Csak a hold világított, de Anna nem szerette ezt a csillagot. És akkor az ég sötét messzeségből feléje közeledtek a gróf félelmetesen nagyra nőtt szemei. Oly közel jöttek hozzá, hogy szinte égették a testét, mint a tüzes sugarak.

— És mi volt tovább? — nógatta a férfi a beszédben elakadt leányt.

— Mindent nem lehet elmondanom — szölt pirulva Anna. Csak nagyon sokáig tartott az álom és mintha a világ kietlen szomorú lett volna e közben olyan, mint az elátkozott ország, míg a maga félelmetes csillagszerű szemei újra eltávolodtak abba a nagy messzeségbe, amelyből felém jöttek.

— Kis bolondom — mosolygott a férfi, megsimogatta leány fejét. — Nézd folytatta gyermekes kacérsággal — milyen szép papucsom van.

— Szép — szölt Anna és szórakozott pillantást vetett a furcsa lábbelire, amelyet a gróf maga hozott Keletről.

Ekkor a fiatal gróf — aki tele volt pogány és művészi hajlamokkal — különös dolgot művelt. Ledobta féllábjáról a papucsot és ráhelyezvén meztelen lábát egy közelben álló, üres szobor talpazatra, — és így szölt Annához:

— Láttál már, kicsi leány, ilyen szép férfi lábát? Nem olyan e, mint egy antik tökéletes séggel mintázott szobor-láb?

De Annát, akiben kevés volt az artiztus iránt való érzék, valóságos megdöbbenéssel a férfi eljárása, amely úgy hatott rá, mint egy nagy brutalitás. Szerette volna eltakarni a szemét. Pedig mindennap látta a parasztlábát, amelyekre kérges von a sár, vagy a por, anélkül, hogy valaha arra gondolt volna, hogy azok a lábak a meztelenség tartozékai.

A férfi azonban nem tudta mire magyarázni a kínos zavart, amellyel a leány szemmel láthatóan küzdött. És kissé beteges, gyermekes, cézári hiúságánál fogva, újra elfogta az az érzés, hogy Anna őt csak akként szereti, mint egy ideális lényt, amelyet képzelete magának róla formált, de tényleg távol volt tőle.

Ez a gondolat elsomorította és fölíngerelette. Ebben a pillanatban egy csepp sem szerette Annát. Sőt azon gondolkodott, hogy magától elölkje-e vagy hogy csak azért is egészen a magáévá tegye.

Eközben Anna, aki érezte, hogy valami baj van, hogy a beszélgetést más irányban terelje, előadta a grófnak, — hangja oly szép és s-nben oly gazdag volt, mint a haja, amellyel, hogy lejtésében volt valami a dajkák és a nagymamák mesélésének édes monotonitájából — hogy közbe védencük, a vak Kati meghalt, míg a gróf beteg volt. És hogy elpusztult, anyai hivatásának lett áldozatává egy szép fehér galambja is, amely oly szelíd volt, hogy még haldoklásában is türte párjának szerelmes kiméletlenségét.

— És te nem így tennél? — kérdezte a férfi. Te ellenszegülnél az én ölölésemnek, ha tudnád is, hogy meghalsz tőle?

— Bizonyára nem — szölt Anna az önfeláldozás készségében fellángoló tekintettel.

Ekkor a férfi felkapta őt magához, az ölébe és mélyen a szemébe nézett. Anna még

soha nem érezte ily közletről ezt a tekintetet, de azért tudta ösztönszerűleg, hogy mit jelent. A halál rémülete fogta el, de hogy az imádott férfi kedvére tegyen, annak a pillanatnak az elszánt bátorságát öntötte a szívébe, amellyel régebben megedzette magát arra az aktusra, amikor haja lehull az apca ollója alatt. És megáláztatásában fölelte az a gondolat, amelynek ed-szégo még a velőt is átjárta: hogy eljött hát a rég áhított, végleges, nagy önfeláldozás órája: odaadhatja azért, akit a világon legjobban szeret, mindazt, ami számára még az életnél is becsesebb.

IDEGENEK ARADON.

— Szeptember 11

Központi szálloda. Lovag Schwitzer I hadtestparancsnok Temesvár. — Davidovics Jakab kereskedő Budapest. — Kornhauser Ignác kereskedő Mezőtur. — Dobroan Agoston fkereskedő Tölgyes. — Lang József háztulajdonos Nagyvárad. — Hönig Jakab kereskedő Budapest. — Feuchtmann I kereskedő Budapest. — Kerek Kálmán birtokos Kujed. — Bachruch I. N. kereskedő Temesvár. — Stern N. ügynök Temesvár. — Konkó Gyula magánzó Soborsin. — Balogh Géza utazó Budapest. — Pagubá N. magánzó Pécska. — Reigler Sándor építész Szeged. — Halló G utazó Budapest. — Janovite Sándor utazó Budapest. — Welisch Jakab kárbecslő Budapest. — Mihl József utazó Bécs. — Kolarik Aladár utazó Budapest. — Deutch Sándor utazó Budapest. — Lusztig Károly utazó Budapest.

Vas szálloda. Roger Jenő erdőkezelő Brassó. — Aszner Mihály utazó Budapest. — Lossovy Károly nagyiparos Szeged. — Huber Károly utazó Budapest. — Schick József utazó Bécs. — Wolff Gusztáv utazó Bécs. — Taitán N. dr. ügyvéd Szemlak. — Rosenberg Frigyes utazó Budapest. — Catavelu József gör. kel. lelkész és fia Lissza. — Bayer Ede utazó Bécs. — Feilmayer Sándor utazó Bécs. — Reitter Ferenc hivatalnok Temesvár. — Saskeőy Adám földbirtokos Orosháza. — Rakosi Péter utazó Budapest. — Demian János hivatalnok Temesvár. — Abracham Lirót utazó Szeged. — Fedder R. Ferenc utazó Temesvár.

Pannonia szálloda. Vikol Vilmos földbirtokos Drauc. — Fesyves Adolf tanár és neje Ujszentanna. — Weisz Armin dr. járásorvos Nagyhalmagy. — Löbl Izidor kereskedő H. Dobsa. — Euges János mérnök Budapest. — Molnár Lajos főerdész Brád. — Rimpás Péter le kész neje Brád. — Nagy Sándor birtokos Nagyjenő. — Weiszberger Mór kereskedő Gurahonc. — Gergely Izó utazó Budapest. — Franko István tanító Ózentanna. — Gábor Lajos tanító neje Makó.

NYILTTER.*

Gyártja: SZÉNÁSY BÉLA

rajzeszköz- és papírnemű-gyára

Budapest, IV., Ferenczlek-tere 9.

1327

Angol A kizárólagos posztó gyári raktárban
öltöny
35% megtakarítással szöveteket

árusitunk.

2275

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Fiuk részére maradékok kaphatók.

Telefon szám 151.

Nagy
könyvkötészet.

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Béta-
tőmönfede.

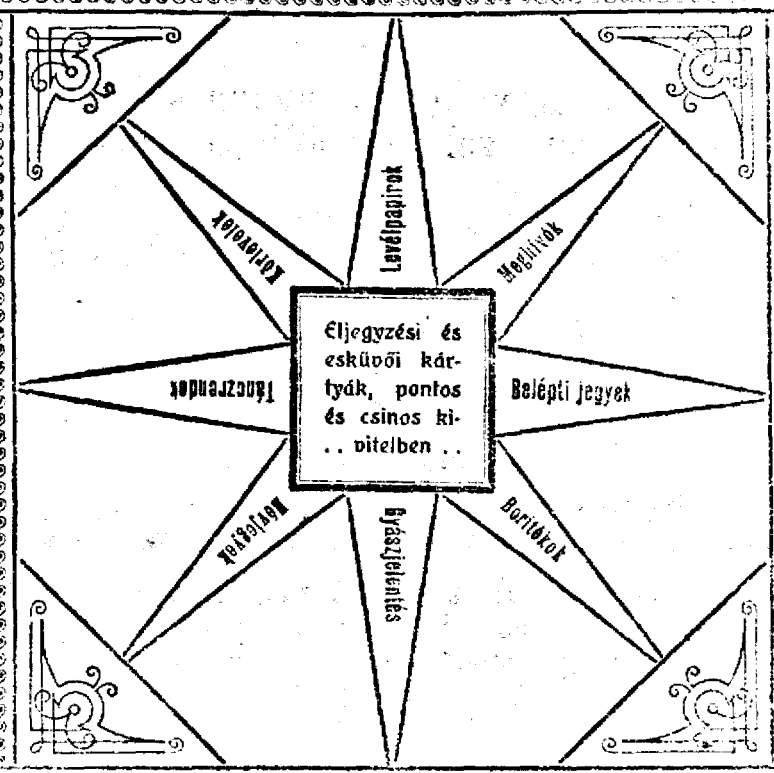
KÖNYVNYOMDÁJA

ARADON, JÓZSEF FŐHERCZEG-UT 22. SZ.

Ajánlja
kitűnően berendezett és
a mai kor igényeinek
teljesen megfelelően fel-
szerelt

NYOMDÁJÁT,

hol mindennemű nyom-
tatási munkák gyorsan,
pontosan és a legmo-
dernebb kivitelben ju-
tányos árban készített-
nek el.

Aradi Közlöny

a legnagyobb és legelter-
jedtebb vidéki politikai
napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Helyben:

1 ére . . . 24 korona.
1 óra . . . 2 korona.

Vidéken:

1 ére . . . 28 korona.
1 óra . . . 2 kor. 40 f.

Szerkesztőségi telefon 357.

Kiadóhivatall " 151.

Szabizzadás Kézizzadás

biztos megszüntetésére elismert legjobb szer a Hajós-féle

ÁLTALÁNOS HINTÓPOR.

Szárit — szagtalanít.

Kezelése igen kellemes. Ára 1 doboznak 70 fill.

Tyúkszemét

mindenki kiírhatja a csodás hatású világhírű Hajós-féle

„ANAGALLIN“-NAL,

nem piszkít — nem ragadós.

Bámulatos eredménnyel használtatik mindenféle bőr-
keményedésnél. Egy üveg használati utasítással 70 fillér.

Minden fogfájást azonnal megszüntet a Hajós-féle fogcsep.

Ára 40 fillér.

Kapható az egyedüli készítőnél: 3861

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvagyszeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Telefonszám 10.

Szívességből

minden vásárlási kényszer nélkül
szállítok csakis az én tisztelt ve-
vőimnek ezüst platina képeket 54/68
cm. nagyságban 1.75 frt. szépen szí-
nezve olajban 3.50 frt darabja, a
mintaképek kirakataimban 3 napig ki-
vannak téve, mindenki meggyőződhe-
tik e képek nagyszerűségéről. A ké-
pek magyar ipar, tessék kirakataim-
bam megtekinteni.

Kiváló tisztelettel

HOFFMANN SÁNDOR

DIYATÁRU ÜZLETE

ARAD,

— SZINHÁZ ÉPÜLET. —

872

Telefonszám 10.

A nmlts. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur által jóváhagyott

Aradvármegye nagy fal Térképe

108—144 cm. nagyságban, melynek eddigi ára
10 korona volt, leszállított áron

4 koronáért

vászonra huzva 7 korona,

vászonra huzva léczekkel ellátva 8 koronáért

kapható

kiadóhivatalunkban.

Tekintve, hogy az egész készlet tulajdonunkba ment át, ajánljuk a sürgős megrendelést, mert ha e készlet elfogy, ugy többé nem lesz az ily potom áron beszerezhető.

MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETE.

Ezer év a magyar nemzet történetéből.

..... IRTÁK: .....

SZALAY JÓZSEF és BARÓTI LAJOS.

4 vaskos kötet.

Szalay József alapvető munkáját, melynek a mű javított kiadása, a Magyar Tudományos Akadémia a Szilgyi-féle nagy jutalommal tüntette ki.

Nagyarábáru történelmi képgyűjtemény.

1093 a szöveg közbe nyomtatott képpel és 97 műmelléklettel.

A a vászonkötésben, a magyar szent korona dombornyomású képével díszítve 60 korona, a Mátyás király korabeli Corvina kötéshez hasonló félbörkötés 70 korona.

Havi részlet 3 korona.

Előfizetési-ir!

Kelemen D. és Jász. könyvkereskedése B. pest. IV. Reáltanoda-utca, ezennel megrendelem Szalay József és Baróti Lajos A Magyar Nemzet Története című művet, a mely 4 vaskos kötetben, negyedrészt alakban, fűzve, tehát soha nem sárgult papírosra nyomva és illusztrálva jelenik meg rendkívül díszes kötésben. A teljes mű ára vászonkötésben a magyar szent korona dombornyomású képével díszítve 60 korona. A Mátyás király korabeli Corvina kötéshez hasonló félbörkötés 70 korona és 3 koronás havi részletfizetésre számíthatok. A részletek a szállítástól kezdődőleg minden hó 1-én fizetendők mindaddig, míg a mű teljes vételére kiegyenlítő nincs. A részletek be nem tartása esetén a folytonlagos kötetek a részletek pótlásáig visszatarthatnak, a lejárt és le nem fizetett részleteket a cseggök jogában áll, a portóköltség hozzájárulása mellett postai megbízással beszélni. A részletek elmulasztása esetében a részletfizetési kedvezmény megszűnik és az egész mű teljes vételére esedékessé válik. A vételár első részlete, a mű szállítástól utánveendő.

A fenti előfizetési feltételeket tudomásul veszem, külön kikötés nélkül és a fentiek alapján csak
nel megrendelem a fentnevezett munkát _____ koronás vételárért, a teljes műátvételenek kötelezettsége mellett
fizetendő havi _____ koronás részletekben a rendelés költétől kezdődőleg

_____ könyvkereskedésénél.
Szóbeli megállapodások érvénytelenek.

Lakhely és kelet: _____

Név és állás: _____

Tessék
olvas-
hatóan
aláírni

Az Hl. díjjegyzék 30. tétele értelmében bélyegmentes.

Egy nagyobb vidéki városban egy butorozott szálloda, mely áll 10 vendégszobából, táncz-, billiard- terem, sörcsarnok, terasz és Separeé-ből, elhalálozás következtében átadandó.

Közelebbről felvilágosít König Lipót,
Lippa, Temesmegye. 2310

Telefon sz. 98. Telefon sz. 98.

Arad legrégibb kerékpár és varrógép javító-műhelye és raktára.

1906. évi Modellek
„Puch“, „Preziosa“ és „Halikal Premier“
kerékpárok.
Valódi „Singer“ és „Pfaff“
varrógépek
das választékban a raktáron.

Gramophonok és lemezek, „Odeon“, „Zomophon“ és „Columbia“ lemezek nagy választékban jutányosan kaphatók.

Hammer Vilmos
villanyműszerész, ARAD, Szabadság-tér 7. 1022

19635/1906. szám.

Árlejtési hirdetmény.

Az aradi jószágigazgatósági irodák fűtésére 1906—1907-iki téli időnyre szükséges mintegy 252 ürköbméter cserhasáb tüzfának beszerzésére és házhoz szállításának biztosítása végett zárt írásbeli árlejtés hirdettetik.

A szállított cserfának száraznak, jó minőségűnek kell lenni és teljes méretben tömören kirakandó.

A szállítás a szükséglethez képest körülbelül 20 méterenkénti részletekben részint a pénzügyi palota udvarába, részint a Szent László és Ferdinánd-utcában elhelyezett irodákhoz az épület elé eszkozlandó.

A vételár kifizetése mindig a szállított mennyiség után, ha az átvételnél kifogás nem lesz, nyomban számla ellenében az aradi adóhivatalnál történik.

Vállalkozó kötelezettségének biztosítására 150 korona bánatpénzt köteles letenni, mely 1907. április hó 30-án adatik vissza, ha kötelezettségének kifogástalanul megfelelt.

Felhivatnak a helyi fakereskedők, hogy amennyiben a fa szállítására vállalkoznak, 1 korona bélyeggel ellátott írásbeli ajánlataikat 150 korona bánatpénzzel ellátva folyó évi szeptember hó 30-án délelőtt 10 óráig az alulírott jószágigazgatósághoz nyujtsák be, hol is a szerződési feltételek a hivatalos órák alatt betekintheők. 2360

Arad, 1906. évi szeptember hó 9-én.

Magyar kir. Államjóságigazgatóság.

Minden utánzat vagy utánnyomas büntetve lesz.

Egyedül valódi Thierry Balsam

csak a zöld apácza védjeggyel. Törvényileg védve. Kiválóan híres és feltűnőhatatlan szer emésztési zavarok, gyomorgörcsök, kolika, katarrus, mellfájás, influenza stb. ellen. 12 kis vagy 6 dupla üveg, avagy egy nagy különleges patenzárral ellátott üveg ára 5 korona bérmentve. 3024

Thierry Centifolia kenőcs közismert mint non plus ultra minden még oly régi seb, gyuladás, sebesülés avagy mindenféle daganat ellen. 2 tévely ára 3 kor. 60 fill. bérmentve szállítva a pénz előleges beküldése avagy utánvét ellenében küldi

Thierry A. gyógytára Progreda, Rohits Sauerbrunn mellett. Fűzetek több ezer köszönetnyilvánítással ingyen és bérmentve.

Raktárak a következő gyógytárakban: G. Földes Kelemen és Hajós Árpádnál Aradon.

Magyarnak Pécs — Németnek Bécs.

Ne küldjük pénzünket külföldre.

Kockázat kizárva!

1906

Nem tetsző tárgyak kicserélhetnek vagy a pénz visszaadatik.

1372. szám.

Legszébb, legdivatosabb japán gyűrű, valódi szerencse krisopras kővel 24 kor.

Szerencse opálygyűrű, gyönyörű kivitelben, 14 kar. tiszta aranyból.

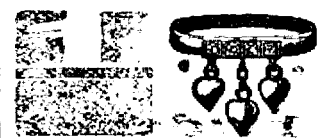

Duplafedelű finom 14 kar. női aranyóra, gyönyörű kivitelben, igen finom szerkezettel 32 kor. Erősebb minőségben 40 korona.

1537 szám.

Gazdagon kirakott brilliánt gyűrű, a középén smaragd vagy rubin 300 korona.

696/1404. szám.

Legkedvesebb emlékgyűrű, valódi arany, 3 opálkővel lógóval 12 korona.

1534. szám.

Művészi kivitelű brilliánt rubin vagy safir gyűrű 280 korona.

1532. szám.

Gyönyörű művi és legszép ragyogása brilliánt gyűrű 4 nagyobb és 9 kisebb kővel 250 korona

Hazánk első és legnagyobb ékszer-, óra-, látszer- és iparműveszeti tárgyak telepe

SCHÖNWALD IN RE

magyar órasmester, ékszergyáros és látszerész PÉCS.

14342/906. P. sz.

Hirdetmény.

Az aradi kir. törvényszék közhírré teszi, hogy Bonts Anna férj. dr. Demián Aurélné aradi lakos a nehaj Bonts Döme volt aradi kir. közjegyző, közjegyzői biztosítékául a magyar állam javára az aradi 4244 sz. tjkvben A + 1 sorszám alatt felvett háza s beltelekre bekebelezett 8000 korona zálogjog biztosítéki minőségének megszüntetését és kitörlését kérelmezte.

A kitörlési engedély megadása előtt az 1874. évi XXXV. t. cz. 44. §-a értelmében hirdetményileg felhívja mindazokat, kik a nehaj Bonts Döme volt aradi kir. közjegyző fenti biztosítéki összegére az 1886. évi VII. t. cz. 40. §-a alapján zálogjogot szereztek, vagy bármi igényt érvényesíteni vélnek, hogy követeléseiket a jelen hirdetménynek a „Budapesti Közlönyben“ leendő harmadszori közétételétől számított 3 hónap alatt az alólirt törvényszéknél jelentsék be, mert különben igényükre való tekintet nélkül fog a közjegyzői biztosíték megszüntetése és kitörlése iránt intézkedés tétetni.

Az aradi kir. törvényszék, mint polgári bíróságnak 1906. évi augusztus hó 24-ik napján tartott üléséből. 2330

Dr. Pósz,

ügyvéd és közjegyző

